

Dokumentas atspausdintas iš teismų praktikos paieškos sistemos INFOLEX. Praktika
(www.teismupraktika.lt)

Kortelė:

1890062_RegNr_e3K-3-159-421/2020

<http://www.infolex.lt/tp/1890062>

Civilinė byla Nr. e3K-3-159-421/2020

Teisminio proceso Nr. 2-55-3-01083-2016-6

Procesinio sprendimo kategorijos: 2.6.10.5.2.18; 2.6.10.9

(S)

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS

LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2020 m. birželio 3 d.

Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Gražinos Davidonienės (kolegijos pirmininkė), Gedimino Sagačio ir Donato Šerno (pranešėjas),

teismo posėdyje kasacine rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo civilinę bylą pagal atsakovų Vilniaus miesto savivaldybės, uždarnosios akcinės bendrovės „Vilniaus viešasis transportas“ ir B. R. B. kasacinius skundus dėl Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2019 m. lapkričio 28 d. nutarties peržiūrėjimo civilinėje byloje pagal ieškovės bankrutavusios viešosios įstaigos „Vilnius veža“ ieškinį atsakovams O. R. V., B. R. B., Vilniaus miesto savivaldybei ir

uždarajai akcinei bendrovei „Vilniaus viešasis transportas“ dėl žalos atlyginimo, tretieji asmenys, nepareiškiantys savarankiškų reikalavimų, V. G., J. P., V. P., A. V.-P..

Teisėjų kolegija

n u s t a t ė :

I. Ginčo esmė

1. Kasacinėje byloje sprendžiama **dėl materialiosios teisės normų, reglamentuojančių viešosios įstaigos vadovo ir dalininkų civilinę atsakomybę už žalą, padarytą laiku nesikreipus dėl bankroto bylos viešajai įstaigai iškelimo, įstaigos nemokumo momento nustatymą, aiškinimo ir taikymo.**

2. Ieškovė prašė:

2.1. priteisti iš atsakovo B. R. B. 9105,93 Eur žalos atlyginimo;

2.2. priteisti solidariai iš atsakovių Vilniaus miesto savivaldybės ir UAB „Vilniaus viešasis transportas“ 12 005,77 Eur žalos atlyginimo;

2.3. priteisti solidariai iš atsakovų B. R. B., Vilniaus miesto savivaldybės ir UAB „Vilniaus viešasis transportas“ 582 871,83 Eur žalos atlyginimo;

2.4. priteisti solidariai iš atsakovių Vilniaus miesto savivaldybės, UAB „Vilniaus viešasis transportas“ ir O. R. V. 21 975,53 Eur žalos atlyginimo;

2.5. priteisti iš atsakovų B. R. B. ir O. R. V. 5 procentų dydžio, iš atsakovių Vilniaus miesto savivaldybės ir UAB „Vilniaus viešasis transportas“ 6 proc. dydžio metines palūkanas už priteistas sumas nuo bylos iškelimo teisme dienos iki teismo sprendimo visiško įvykdymo dienos.

3. Ieškovė nurodė, kad ji buvo įsteigta Vilniaus miesto savivaldybės tarybos 2012 m. kovo 21 d. sprendimo ir 2012 m. balandžio 2 d. steigimo sutarties pagrindu. Atsakovės Vilniaus miesto savivaldybė ir UAB „Vilniaus viešasis transportas“ yra ieškovės dalininkės, turinčios atitinkamai 51 ir 49 (iš 100) balsus. Kiti atsakovai atitinkamai laikotarpiu ejo ieškovės vadovo pareigas.

4. Ieškovė pažymėjo, kad Vilniaus apygardos teismas 2015 m. rugsėjo 17 d. nutartimi išklė jai bankroto bylą, 2016 m. balandžio 7 d. nutartimi patvirtino jos kreditorių finansinius reikalavimus, kurie sudaro 590 145,33 Eur sumą.

5. Ieškovės teigimu, atsakovai, pažeisdami savo pareigas, neužtikrino kreipimosi laiku į teismą dėl bankroto bylos jai iškelimo ir taip savo veiksmais padarė žalą ieškovei ir jos kreditoriams. Atsakovams kyla solidarioji atsakomybė atlyginti ieškovės kreditorių patirtą žalą.

II. Pirmosios, apeliacinės instancijos ir kasacinio teismų procesinių sprendimų esmė

6. Vilniaus apygardos teismas 2017 m. lapkričio 2 d. sprendimu ieškinį tenkino iš dalies:

6.1. priteisė ieškovei iš atsakovo B. R. B. 3908,95 Eur žalos atlyginimą;

6.2. priteisė ieškovei solidariai iš atsakovų B. R. B., Vilniaus miesto savivaldybės ir UAB „Vilniaus viešasis transportas“ 482 229,65 Eur žalos atlyginimą;

6.3. priteisė ieškovei solidariai iš atsakovių Vilniaus miesto savivaldybės ir UAB „Vilniaus viešasis transportas“ 10 948,03 Eur žalos atlyginimą;

6.4. priteisė ieškovei solidariai iš atsakovių O. R. V., Vilniaus miesto savivaldybės ir UAB „Vilniaus viešasis transportas“ 1448,34 Eur žalos atlyginimą;

6.5. priteisė ieškovei solidariai iš visų atsakovų 705,31 Eur žalos atlyginimą;

6.6. priteisė ieškovei iš visų atsakovų 5 proc. dydžio metines procesines palūkanas.

7. Teismas, sprenddamas klausimą dėl ieškovės faktinio nemokumo atsiradimo momento, nustatė, kad jos pradelsti įsipareigojimai 2014 m. sausio 1 d. sudarė 61 606,45 Eur. Ieškovės turto, įrašyto į balansą, vertė 2013 m. gruodžio 31 d. sudarė 934 273,34 Eur, tačiau didžiąją šios vertės dalį, t. y. 854 305,86 Eur, sudarė lizingo būdu įgytų automobilių vertė. Teismas pažymėjo, kad, vertinant įmonės mokumą, neturi būti atsižvelgiama į balanse įrašyto turto, kuris nėra valdomas nuosavybės teise, t. y. lizingo būdu įgyto turto, vertę, ir, nustatęs, kad ieškovei nuosavybės teise priklausančio turto vertė 2013 m. gruodžio 31 d. sudarė 79 392,25 Eur, konstatavo, kad ieškovė 2014 m. sausio 1 d. jau buvo nemoki, nes jos pradelsti įsipareigojimai viršijo pusę į balansą įrašyto (realiai turimo) turto vertės.

8. Teismas, sprenddamas klausimą dėl atsakovo B. R. B. neteisėtų veiksmų ir kaltės, konstatavo, kad šis atsakovas, eidamas ieškovės vadovo pareigas nuo 2014 m. sausio 1 d. iki 2015 m. birželio 18 d., turėjo žinoti, kad įmonė vėluoja mokėti einamąsias įmokas ir neturi galimybių atsiskaityti su visais kreditoriais. Atsakovas per 5 dienas nuo nustatytos įmonės nemokumo dienos (2014 m. sausio 1 d.) nepateikė teismui pareiškimo dėl bankroto bylos ieškovei iškėlimo ir taip pažeidė Lietuvos Respublikos įmonių bankroto įstatymo (toliau – ĮBĮ) 8 straipsnio 1 dalies imperatyvą. Teismas papildomai pažymėjo, kad Vilniaus miesto apylinkės teismas 2015 m. rugpjūčio 10 d. nutarimu patraukė atsakovą administracinėn atsakomybėn už pareiškimo dėl bankroto bylos ieškovei iškėlimo nepateikimą.

9. Teismas, pasisakydamas dėl atsakovės O. R. V. neteisėtų veiksmų ir kaltės, nurodė, jog atsakovė, iki buvo paskirta įstaigos vadove, žinojo, kad įstaiga susiduria su finansiniais ir veiklos vykdymo sunkumais, nes, kaip patvirtino pati atsakovė, jos užduotis buvo nustatyti, ar įstaiga gali tęsti veiklą. Teismas pažymėjo, kad atsakovė per dvi savaites (nuo 2015 m. liepos 2 d., kai pradėjo eiti vadovo pareigas), t. y. iki 2015 m. liepos 17 d., galėjo susipažinti su įstaigos finansine būkle, tą ji pati pripažino, tačiau, eidama šias pareigas nuo 2015 m. liepos 18 d. iki 2015 m. rugpjūčio 17 d., ji taip pat nepateikė teismui pareiškimo dėl bankroto bylos iškėlimo. Įstaiga nevykdė veiklos tuo laikotarpiu, tačiau atsakovė neužtikrino, kad nebūtų pažeistos kreditorių teisės: ji sudarė naujas sutartis ir didino įsipareigojimus kreditoriams, nors turėjo suprasti, kad nauji įsipareigojimai galės būti vykdomi tik taikant bankroto procedūras. Teismo vertinimu, šios aplinkybės patvirtina, kad atsakovė civilinės atsakomybės prasme tyčia darė kreditoriams žalą.

10. Teismas, pasisakydamas dėl atsakovių Vilniaus miesto savivaldybės ir UAB „Vilniaus viešasis transportas“ – ieškovės dalininkų – neteisėtų veiksmų ir kaltės, nurodė, jog atsakovės dalyvavo 2014

m. balandžio 16 d., 2014 m. balandžio 24 d. ir 2014 m. rugsėjo 15 d. vykusiuose visuotiniuose dalininkų susirinkimuose ir svarstė klausimus, susijusius su įstaigos veikla, tačiau nekėlė klausimų dėl įstaigos finansinės ataskaitos tvirtinimo ir finansinės būklės, nors turėjo tokią pareigą pagal Lietuvos Respublikos viešųjų įstaigų įstatymo 10 straipsnio 1 dalies 6 punktą. Teismo vertinimu, dalininkų pareigą domėtis įstaigos finansinės veiklos rezultatais patvirtina ir tas aspektas, kad jos skyrė įstaigai didelius įnašus – savivaldybė 2013–2015 metais skyrė net 866 126,04 Eur dotacijų iš savivaldybės biudžeto ir nereikalavo šių lėšų panaudojimo ataskaitų. Teismas, įvertinęs nurodytas aplinkybes, konstatavo, kad dalininkės vėliausiai iki 2014 m. gegužės 31 d. turėjo susipažinti su įstaigos finansine būkle ir atitinkamai imtis ĮBĮ 8 straipsnio 1 dalyje nurodytų veiksmų, t. y. pateikti teismui pareiškimą dėl bankroto bylos iškėlimo arba atkurti įstaigos mokumą. Teismas pripažino, kad dalininkės po 2014 m. balandžio mėn. įvykusių visuotinių dalininkų susirinkimų, kuriuose buvo sprendžiama dėl įstaigos veiklos pobūdžio pakeitimo, turėjo suprasti apie tikrąją įstaigos finansinę būklę, t. y. jos nemokumą. Tolesnis dalininkių neveikimas patvirtina jų aplaidumą ir kreditorių interesų nepaisymą, t. y. žalos jiems darymą.

11. Teismas, sprenddamas klausimą dėl įstaigos vadovų ir dalininkių atsakomybės apimties ir pobūdžio, konstatavo, kad:

11.1. atsakovo B. R. B. atsakomybė yra vienasmenė už įstaigos prisiimtus naujus įsipareigojimus kreditoriams laikotarpiu nuo įstaigos nemokumo dienos, t. y. nuo 2014 m. sausio 1 d., iki dalininkių pareigos kreiptis į teismą dėl bankroto bylos iškėlimo atsiradimo dienos, t. y. iki 2014 m. gegužės 31 d.;

11.2. atsakovo B. R. B. atsakomybė yra solidarioji kartu su dalininkių atsakomybe už įstaigos prisiimtus naujus įsipareigojimus kreditoriams nuo 2014 m. gegužės 31 d. iki atsakovo B. R. B. darbo santykių pabaigos, t. y. iki 2015 m. birželio 18 d.;

11.3. dalininkių atsakomybė yra solidarioji už įstaigos prisiimtus naujus įsipareigojimus kreditoriams nuo 2015 m. birželio 18 d. iki tos dienos, kurią naujai paskirta vadovė įgijo pareigą kreiptis į teismą dėl bankroto bylos iškėlimo, t. y. iki 2015 m. liepos 18 d.;

11.4. atsakovės O. R. V. atsakomybė yra solidarioji kartu su dalininkių atsakomybe už įstaigos prisiimtus naujus įsipareigojimus kreditoriams nuo 2015 m. liepos 18 d. iki tos dienos, kurią įstaigos kreditorius pateikė pareiškimą dėl bankroto bylos įstaigai iškėlimo, t. y. iki 2015 m. rugpjūčio 17 d.;

11.5. visų atsakovų atsakomybė yra solidarioji, kai skola yra tęstinė, t. y. patenka į kelių atsakovų atsakomybės laikotarpį ir nėra galimybės nustatyti skolos struktūros arba skolos dalis buvo padengta vėliau; tas taikoma nustatant atsakomybę už įsipareigojimus darbuotojams ir už tęstines paslaugas.

12. Teismas, sutikdamas su atsakovais, konstatavo, kad ne visa ieškovės nurodoma žala, t. y. ne visi ieškovės kreditorių finansiniai reikalavimai, atsiradę laiku nesikreipus dėl bankroto bylos iškėlimo, yra atsakovų neteisėtų veiksmų, pasireiškusių pareigos užtikrinti kreipimąsi laiku dėl bankroto bylos iškėlimo nevykdymu, rezultatas, ir todėl patenkino ieškinį tik iš dalies.

13. Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, išnagrinėjusi atsakovų apeliacinius skundus, 2018 m. lapkričio 15 d. nutartimi paliko nepakeistą Vilniaus apygardos teismo 2017 m. lapkričio 2 d. sprendimą.

14. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, išnagrinėjusi bylą pagal atsakovų Vilniaus miesto savivaldybės, B. R. B. ir UAB „Vilniaus viešasis transportas“ kasacinius

skundus, 2019 m. gegužės 20 d. nutartimi panaikino Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2018 m. lapkričio 15 d. nutartį ir perdavė bylą iš naujo nagrinėti apeliacinės instancijos teismui.

15. Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, iš naujo apeliacine tvarka išnagrinėjusi bylą, 2019 m. lapkričio 28 d. nutartimi pakeitė Vilniaus apygardos teismo 2017 m. lapkričio 2 d. sprendimą:

15.1. ieškinį tenkino iš dalies;

15.2. priteisė ieškovei iš atsakovo B. R. B. 3908,95 Eur žalos atlyginimo;

15.3. priteisė ieškovei iš atsakovų B. R. B., Vilniaus miesto savivaldybės ir UAB „Vilniaus viešasis transportas“ solidariai 499 659,26 Eur žalos atlyginimo;

15.4. priteisė ieškovei iš atsakovių Vilniaus miesto savivaldybės ir UAB „Vilniaus viešasis transportas“ solidariai 14 402,01 Eur žalos atlyginimo;

15.5. priteisė ieškovei iš atsakovių O. R. V., Vilniaus miesto savivaldybės ir UAB „Vilniaus viešasis transportas“ solidariai 1448,39 Eur žalos atlyginimo;

15.6. priteisė ieškovei iš atsakovų B. R. B., O. R. V., Vilniaus miesto savivaldybės ir UAB „Vilniaus viešasis transportas“ solidariai 3594,10 Eur žalos atlyginimo;

15.7. priteisė ieškovei iš atsakovų B. R. B., O. R. V., Vilniaus miesto savivaldybės ir UAB „Vilniaus viešasis transportas“ 5 proc. dydžio metines palūkanas nuo priteistos sumos nuo bylos teisme iškėlimo dienos (2016 m. birželio 7 d.) iki teismo sprendimo visiško įvykdymo;

15.8. atmetė kitus ieškinio reikalavimus;

15.9. priteisė valstybei iš atsakovų po 6,92 Eur procesinių dokumentų įteikimo pirmosios instancijos teisme išlaidų atlyginimo;

15.10. priteisė ieškovei iš atsakovų po 442,94 Eur kasaciniame teisme patirtų bylinėjimosi išlaidų atlyginimo;

15.11. priteisė valstybei iš atsakovų po 22,15 Eur procesinių dokumentų įteikimo išlaidų atlyginimo.

16. Kolegija nenustatė absoliučių sprendimo negaliojimo pagrindų, tačiau konstatavo esant pagrindą peržengti apeliaciniuose skunduose nustatytas ribas dėl to, kad to reikalauja viešasis interesas ir neperžengus skundų ribų būtų pažeistos asmens, visuomenės ar valstybės teisės ir teisėti interesai (CPK 320 straipsnio 2 dalis). Poreikį peržengti atsakovų apeliacinių skundų ribas, kolegijos vertinimu, sudaro teisinė situacija, susiklosčiusi sprendžiant šalių ginčą dėl žalos iš įstaigos buvusių vadovų atlyginimo priteisimo, nes šio ginčo netinkamas išsprendimas galėtų turėti nepagrįstos neigiamos įtakos bankrutavusios įstaigos kreditorių teisėms ir teisėtiems interesams. Kolegija 2019 m. spalio 10 d. nutartimi informavo dalyvaujančius byloje asmenis apie ketinimą peržengti apeliacinio skundo ribas ir atidėjo civilinės bylos nagrinėjimą terminui, pakankamam, kad šalys pateiktų paaiškinimus.

17. Spręsdama dėl ieškovės nemokumo momento, kolegija, sistemiškai įvertinusi byloje surinktus įrodymus, sutiko su pirmosios instancijos teismo išvada, kad ieškovė 2014 m. sausio 1 d. buvo nemoki, todėl nuo šio termino vadovai ir dalininkai turėjo pareigą kreiptis į teismą dėl bankroto bylos iškėlimo.

18. Kolegija nurodė, kad tam, jog būtų išsiaiškinta įmonės reali turtinė padėtis, teismas įmonės nemokumo klausimą pirmiausia turi spręsti pagal aktualius finansinės atskaitomybės duomenis ir remtis kitais byloje esančiais įrodymais, kurie pagrįstų pradelstų įsipareigojimų kreditoriams dydį bei realią, o ne įrašytą balanse, įmonės turimo turto vertę; įmonės sudarytas balansas nėra vienintelis dokumentas, kurio pagrindu galima nustatyti įmonės mokumo būklę, jei kiti byloje esantys įrodymai paneigia balanse įrašytų duomenų teisingumą.

19. Atsižvelgdama į tai, kas nurodyta, taip pat į tai, kad įmonės lizingo sutarčių pagrindu įsigyto turto neišpirkta vertė, nors šis turtas yra įtrauktas į įmonės balansą, negali būti vertinama kaip realus įmonės turtas, sprendžiant klausimą dėl įmonės mokumo, kolegija iš ieškovės 2013 m. gruodžio 31 d. balanse nurodytos turto vertės (934 273,34 Eur) atėmė pagal lizingo sutartį įsigytų transporto priemonių vertę (684 855,19 Eur) ir pridėjo išpirktą šių transporto priemonių vertės finansinę išraišką (10 127,78 Eur). Dėl šios priežasties bendra vertintina įmonės turto vertė sumažėjo iki 259 545,93 Eur.

20. Įvertinusi minėtame balanse įrašytą 263 663,17 Eur vertės trumpalaikį turtą, jo rūšį, kolegija padarė išvadą, kad toks trumpalaikis turtas kaip debitorių skolas (38 073,15 Eur) ir būsimų laikotarpių sąnaudos (170 240,96 Eur) negali užtikrinti besąlygiško jo panaudojimo bendrovės įsipareigojimams mažinti, kadangi šiomis lėšomis disponuoja tretieji asmenys ir jų gražinimas priklauso nuo daugelio sąlygų. Esant tokioms aplinkybėms, kolegijos vertinimu, šis turtas taip pat turi būti eliminuotas iš bendros turto masės. Dėl nurodytų priežasčių kolegija konstatavo, kad BVŠĮ „Vilnius veža“ 2013 m. realiai disponavo tik 51 231,82 Eur vertės turtu.

21. Kolegija, įvertinusi duomenis dėl ieškovės finansinių įsipareigojimų kreditoriams, padarė išvadą, kad 2013 metų pabaigoje ieškovės pradelstus įsipareigojimus sudarė: 31 617,19 Eur skola tiekėjams; 455,86 Eur skola Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybai; 29 530,22 Eur skola Valstybinei mokesčių inspekcijai. Iš viso – 61 606,45 Eur.

22. Atsižvelgdama į tai, kad 2013 metų pabaigoje VŠĮ „Vilnius veža“ pradelsti įsipareigojimams kreditoriams viršijo pusę į balansą įrašyto ir įstaigai realiai priklausančio turto vertės, kolegija padarė išvadą, kad egzistuoja teisinis pagrindas šio juridinio asmens nemokumą konstatuoti 2014 m. sausio 1 d. Šią išvadą, kolegijos vertinimu, patvirtina ir tai, kad ieškovės 2013 m. pelno ataskaitoje fiksuojamas spartus nuostolių nuo 2013 m. birželio 1 d. iki 2013 m. gruodžio 31 d. padidėjimas (nuo 73 544,11 Eur iki 1 244 231,36 Lt, arba 360 354,31 Eur). Nors įstaigai per metus (2014 m.) pavyko sumažinti nuostolius iki 45 634,22 Eur, tai, kolegijos nuomone, nepaneigia VŠĮ „Vilnius veža“ blogėjančios finansinės būklės, veiklos neracionalaus vykdymo, įsipareigojimų kreditoriams augimo.

23. Kolegija, įvertinusi 2014 metais ieškovės ir asociacijos „Amber Taxi Association“ sudarytas automobilių subnuomos ir dispečerinės paslaugų sutartis, sprendė, kad šių sandorių sąlygos buvo ieškovei nuostolingos. Sandoriai, kuriais ieškovė faktiškai perleido visą savo veiklą kitai įmonei, veiklos vykdymo priemonių subnuoma, darbuotojų mažinimas, kolegijos vertinimu, paneigia ieškovės siekį tęsti įstatuose nurodytą veiklą, gauti lėšų finansiniams reikalavimams dengti. Kolegija pažymėjo, kad jau 2015 m. rugsėjo 17 d. nutartimi, t. y. tik po metų nuo transporto priemonių subnuomos sutarčių sudarymo, Vilniaus apygardos teismas VŠĮ „Vilnius veža“ iškėlė bankroto bylą; įstaiga, teikdama atsiliepimą į pareiškimą, neprieštaravo dėl bankroto bylos iškėlimo.

24. Įvertinusi ieškovei atsakovės Vilniaus miesto savivaldybės 2014 m. teiktą 492 453,03 Eur dotaciją ir pagal 2015 m. vasario 18 d. biudžeto lėšų panaudojimo sutartį papildomai suteiktus 200 000 Eur, kolegija padarė išvadą, kad, nepaisant šios finansinės paramos, byloje esantis bendrovės pradelstų įsipareigojimų detalizavimas patvirtina, jog įstaiga nesugebėjo atkurti pelningos veiklos, nevykdė savo prievolių kreditoriams ir neišvengė bankroto proceso. Įstaiga jau nuo 2014 m. balandžio 16 d. turėjo 242 021,05 Eur įsiskolinimą Valstybinei mokesčių inspekcijai, nuo 2014 m. liepos mėnesio – asociacijai „Amber Taxi Association“.

25. Kolegija pritarė pirmosios instancijos teismo pozicijai, kad prašomo priteisti žalos atlyginimo dydis yra pagrįstas dėl finansinių reikalavimų, susiformavusių po 2014 m. sausio 1 d., t. y. nuo vėlavimo kreiptis dėl bankroto bylos iškėlimo momento.

26. Atsakovui B. R. B. 2014 m. sausio 1 d. buvus Vši „Vilnius veža“ vadovu iki 2015 m. birželio 18 d., o atsakovei O. R. V. – nuo 2015 m. liepos 2 d. iki 2015 m. rugsėjo 28 d., ir disponuojant visa informacija apie įmonės finansinę padėtį, žinant jos turto sudėtį, įmonės skolininkus ir kreditorius, atsiskaitymo pagal įmonės sudarytas sutartis terminus, bet jiems nesikreipus į teismą su pareiškimu dėl bankroto bylos iškėlimo, kolegija konstatavo šių vadovų pareigą atlyginti bendrovei padarytą žalą už pavėluotą kreipimąsi dėl bankroto bylos iškėlimo.

27. Šios pareigos konstatavimui, kolegijos vertinimu, neturi teisinės reikšmės atsakovės O. R. V. argumentas, kad jos skyrimo įstaigos vadove užduotis ir buvo įvertinti įstaigos veiklą, jos tęstinumo galimybes. Pirmosios instancijos teismas pagrįstai dviejų savaitių terminą (2015 m. liepos 17 d.) pripažino pakankamu susipažinti su įmonės finansine būkle. Todėl laikotarpis nuo 2015 m. liepos 17 d. nėra pripažintinas pateisinamu uždelsimu kreiptis į teismą dėl bankroto bylos iškėlimo. Taip pat pareigos kreiptis į teismą dėl bankroto bylos inicijavimo, kolegijos nuomone, nepaneigia ir atsakovės motyvas, jog ji į teismą dėl bankroto bylos iškėlimo nesikreipė, nes žinojo, kad tokį pareiškimą rengia įstaigos kreditorius.

28. Kasaciniam teismui nustačius viešosios įstaigos dalininkėms pareigą domėtis įstaigos veikla ir dalininkėms negavus jokių finansinės atskaitomybės dokumentų iš įstaigos vadovo, taip pat neįvykus eiliniam visuotiniam dalininkų susirinkimui, kuriam turėjo būti pateiktas metinių finansinių ataskaitų rinkinys ir praėjusių finansinių metų viešosios įstaigos veiklos ataskaita, dalininkės turėjo imtis aktyvių veiksmų siekdamas gauti aktualią informaciją apie įstaigos veiklą bei jos finansinę būklę. Kolegija pripažino, kad atsakovės Vilniaus miesto savivaldybė ir UAB „Vilniaus viešasis transportas“ iki 2014 m. gegužės 31 d. (per protingą vieno mėnesio terminą nuo to laiko, kada įstaigos vadovas turėjo pateikti eiliniam visuotiniam dalininkų susirinkimui finansinės atskaitomybės dokumentus) turėjo susipažinti su įstaigos finansine būkle ir, nustačiusios įstaigos nemokumo požymius, teismui pateikti pareiškimą dėl bankroto bylos iškėlimo, jeigu to nepadarė įstaigos vadovas.

29. Kolegija nurodė, kad 2014 m. sausio 1 d., t. y. kai Vši „Vilnius veža“ tapo nemoki, įstaigos pradelsti įsipareigojimai sudarė 61 606,45 Eur, o iškėlus bankroto bylą, ši suma padidėjo iki 590 145,33 Eur. Pagal bendrą taisyklę šių sumų skirtumas pripažįstamas įstaigai padaryta žala dėl bankroto bylos neinicijavimo laiku. Tačiau pirmosios instancijos teismas, apskaičiuodamas bendrovei padarytą žalą, atsižvelgė į atsakovų teiginius apie tam tikrų sumų nepagrįstą įtraukimą į žalos dydį, todėl jos buvo atimtos iš ieškovės apskaičiuotos sumos.

30. Atsakovams neįrodžius ieškovės pateikto žalos apskaičiavimo algoritmo neteisėtumo, kolegija tinkamu ir teisėtu pripažino pirmosios instancijos teismo taikytą žalos individualizavimo principą (laikotarpiais, kai pareigą kreiptis dėl bankroto bylos iškėlimo pažeidė tik įstaigos vadovas, žala

teismo sprendimu priskirta būtent jam; jei vadovo pareiga kreiptis į teismą sutapo su dalininkų pareiga – teismas konstatavo šių subjektų solidariąją atsakomybę; laikotarpiu, kai įstaigoje nebuvo vadovo, o dalininkai vis tiek bankroto bylos neinicijavo, žala priskirta dalininkams; laikotarpiu nuo atsakovės O. R. V. paskyrimo (2015 m. liepos 7 d.) žalos atlyginimas priteistas iš jos ir dalininkų solidariai).

31. VŠĮ „Vilnius veža“ nemokumą konstatavusi 2014 m. sausio 1 d., kolegija nepagrįstais pripažino atsakovo B. R. B. argumentus apie bendrovės įsiskolinimų perskaičiavimą nuo 2015 m. gegužės 1 d.

32. Nors, kolegijos vertinimu, atsakovų apeliaciniuose skunduose nurodyti argumentai nesudaro pagrindo koreguoti pirmosios instancijos teismo apskaičiuotą galutinį žalos dydį, tačiau, atsižvelgdama į pareigą ginti byloje egzistuojantį viešąjį interesą (BVŠĮ „Vilniaus veža“ kreditorių teises), kolegija konstatavo esant būtinybę padidinti iš atsakovų ieškovės naudai priteistino žalos atlyginimo sumą.

33. Remdamasi Lietuvos Respublikos garantijų darbuotojams jų darbdaviui tapus nemokiam ir ilgalaikio darbo išmokų įstatymo 6, 7 straipsniais, kolegija nurodė, kad Garantinio fondo reikalavimas (52 343,13 Eur), vėliau perimtas VĮ Turto banko, susidedantis iš darbuotojams išmokėto darbo užmokesčio ir su tuo susijusių išmokų, susiformavo iki bankroto bylos ieškovei iškėlimo, todėl jis turėtų būti įtrauktas į žalos, prašomos priteisti iš atsakovų, dydį. Išimtį sudaro buvusiems darbuotojams sumokėta išeitinė išmoka (16 984 21 Eur), priežastiniu ryšiu nesusijusi su buvusių vadovų neteisėtais veiksmais kreiptis į teismą dėl bankroto bylos iškėlimo, kadangi ši išmoka būtų tokio paties dydžio, nepriklausomai nuo vėlavimo iškelti bankroto bylą. Aplinkybė, kad Garantinio fondo išmokomis buvo padengti kreditorių reikalavimai (jų dalis), kolegijos vertinimu, nepaneigia išvados dėl jų (išskyrus išeitinę išmoką) įtraukimo į žalos dydį pagrįstumo, kadangi atsakovų atsakomybė už netinkamą pareigų atlikimą negali būti mažinama atsižvelgiant į tai, ar trečiasis asmuo atlygino už juos jų kaltais veiksmais padarytą žalą.

34. Dėl šios priežasties kolegija manė esant tikslinga perskaičiuoti iš atsakovų priteistino žalos, susijusios su pirmosios eilės kreditoriais ir jų finansiniais reikalavimais, atlyginimo dydį tokiu principu – prie pirmosios instancijos teismo nurodytos žalos (konkrečiam pirmosios eilės kreditoriui) pridėti Garantinio fondo darbuotojams išmokėtą sumą, iš jos atėmus kiekvienam darbuotojui priklausančią ir Garantinio fondo išmokėtą išeitinę išmoką. Atlikusi atsakovų neteisėtais veiksmais padarytos žalos, susijusios su pirmosios eilės kreditorių finansiniais reikalavimais, perskaičiavimą, kolegija nustatė, kad visoms dalininkėms tenkanti atlyginti žala sudaro 9600,34 Eur, dalininkėms ir atsakovui B. R. B. – 21 025 Eur, visiems atsakovams – 3594,10 Eur, dalininkėms ir atsakovei O. R. V. – 17,51 Eur, iš viso – 34 236,95 Eur. Kolegija nenustatė pagrindo tikslinti žalos, susijusios su antrosios bei trečiosios eilės kreditorių finansiniais reikalavimais.

III. Kasacinių skundų ir atsiliepimų į juos teisiniai argumentai

35. Kasaciniu skundu atsakovė Vilniaus miesto savivaldybė prašo panaikinti pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinius sprendimus ir priimti naują sprendimą – atmesti ieškinį (jo dalį), pareikštą atsakovei Vilniaus miesto savivaldybei. Kasacinis skundas grindžiamas šiais argumentais:

35.1. Apeliacinės instancijos teismas, padaręs išvadą, kad visi atsakovai yra solidariai atsakingi už ieškovei padarytą žalą, nesikreipiant laiku į teismą dėl bankroto bylos įstaigai iškėlimo, pažeidė proceso teisės normas, reglamentuojančias įrodinėjimą ir įrodymų vertinimo taisykles (CPK 176, 177, 178, 185 straipsniai). Teismas nevertino ir nepasisakė dėl Vilniaus miesto savivaldybės naujai

nurodytų reikšmingų bylos aplinkybių, susijusių su įstaigos vadovo B. R. B. nesąžiningumu ir galimai neteisėtai sukurtu finansiniu reikalavimu asociacijai „Amber Taxi Association“. Tokiu būdu teismas byloje sukūrė prieštarą tarp jo padarytų išvadų apie tariamą objektyvųjį įstaigos vadovo ir dalininkų bendradarbiavimą, sukuriant ieškovei žalą, ir byloje esančių faktų apie išimtinį įstaigos vadovo B. R. B. veiksmų nesąžiningumą bei galimą neteisėtumą, sukuriant įstaigai žalą – 212 863,29 Eur kreditorinį reikalavimą per asociaciją „Amber Taxi Association“. Teismas ignoravo atsakovės rašytiniuose paaiškinimuose išdėstytas ir viešai skelbiamas aplinkybes apie B. R. B. ir didžiausio įstaigos kreditoriaus asociacijos „Amber Taxi Association“ galbūt nesąžiningą bendradarbiavimą, be kita ko iš esmės konstatuotą ir Lietuvos apeliacinio teismo 2019 m. balandžio 18 d. nutartyje, priimtoje kitoje susijusioje civilinėje byloje. Teismas naujų atsakovės keltų klausimų, pateiktų argumentų, nurodytų faktinių aplinkybių ir įrodymų dėl įstaigos vadovo galimo nesąžiningumo nenagrinėjo, jų nevertino ir skundžiamoje nutartyje klaidingai pažymėjo, kad atsakovė naujų argumentų nėra pateikusi.

35.2. Teismas dalininkų pareigą domėtis įstaigos veikla nepagrįstai prilygindamas tariamai dalininkų pareigai kreiptis į teismą dėl bankroto bylos iškėlimo tuo atveju, jeigu šios pareigos neįvykdo įstaigos vadovas, nukrypo nuo Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikos, pagal kurią pareiga laiku inicijuoti bankroto bylą visų pirma kyla įmonės vadovui. Pagal Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktiką būtent vadovas yra tas asmuo, kuris geriausiai žino (privalo žinoti) įmonės finansinę būklę, jos galimybę vykdyti prisiimtus finansinius įsipareigojimus suėjus jų vykdymo terminui, todėl privalo nedelsdamas veikti, jei finansinė padėtis pasikeičia taip, kad kyla įmonės nemokumo grėsmė (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. birželio 16 d. nutartis civilinėje byloje Nr.3K-321-2014). Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikoje konstatuota, kad pareiga sužinoti apie nemokumą vadovui ir akcininkams atsiranda skirtingais momentais, nes vadovas turi įstatyme nustatytas pareigas organizuoti bendrovės turto apskaitą, stebėti jos finansinę padėtį ir, jei bendrovė turi mokumo sunkumų, privalo atitinkamai veikti. Nagrinėjamoje byloje priimtoje Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartyje buvo išaiškinta, kad sprendžiant klausimą dėl viešosios įstaigos nemokumo momento nustatymo, be pagrindo nevertintos faktinės aplinkybės, susijusios su savivaldybės, kaip viešosios įstaigos dalininkės, finansinių įnašų naudojimu veiklos vykdymo tikslams pasiekti. Apeliacinės instancijos teismas skundžiamoje nutartyje šiuos kasacinio teismo išaiškinimus nepaisė, nevertino savivaldybės pateiktų paaiškinimų ir padarė nepagrįstą išvadą, kad sužinoti apie įstaigos nemokumą ir kreiptis į teismą dėl bankroto bylos iškėlimo viešosios įstaigos dalininkės turėjo vėliausiai 2014 m. gegužės 31 d. Apie įstaigos nemokumą savivaldybė nežinojo ir objektyviai negalėjo žinoti nei 2014 m. gegužės 1 d., nei vėliau, iki kol 2015 m. balandžio 26 d. nebuvo atliktas įstaigos vidaus auditas, po kurio B. R. B., kaip netinkamai vykdeš vadovo funkcijas, abiejų dalininkų sprendimų buvo atleistas iš pareigų.

35.3. Teismas klaidingai nustatė priežastinį ryšį tarp Vilniaus miesto savivaldybės veiksmų ir ieškovės nurodytos žalos, nukrypo nuo Lietuvos Aukščiausiojo Teismo formuojamos praktikos, pagal kurią atsakovei priskirtina tik ta žala, kuri susijusi teisiniu priežastiniu ryšiu su jo neteisėtais veiksmais (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. sausio 20 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-89-378/2017). Teismas atsakovės neveikimą (nesikreipimą į teismą vėliausiai 2014 m. gegužės 31 d.) nepagrįstai laikė neteisėtu ir nustatė esant priežastinį ryšį tarp šio atsakovės, kaip dalininkės, tariamai neteisėto neveikimo ir žalos, nepaisydamas byloje esančių duomenų apie įstaigos vadovo B. R. B. veiksmų nesąžiningumą ir galimą neteisėtumą įstaigos atžvilgiu; apie įstaigos vadovo ir dalininkų funkcijų esminį skirtingumą; ignoruodamas aplinkybę, kad finansinės ataskaitos įstaigos dalininkams niekada nebuvo pateiktos ir jie nebuvo informuoti apie įstaigos finansinę padėtį, taip pat nepaisydamas atsakovės rašytiniuose paaiškinimuose nurodytų aplinkybių apie tai, kodėl atsakovė, kaip dalininkė, apie įstaigos nemokumą sužinojo vėliau, negu apie jį sužinojo ir į teismą kreiptis privalėjo įstaigos vadovas. Taigi teismas, nurodęs, kad dalininkams savarankiškai nesuvokus įstaigos

tikrosios finansinės padėties ir iki 2014 m. gegužės 31 d. nesikreipus į teismą dėl bankroto bylos iškėlimo, nepagrįstai konstatavo dalininkų ir atitinkamais nemokios įstaigos laikotarpiais jai vadovavusių vadovų objektyvų bendradarbiavimą. Tokia teismo išvada prieštarauja imperatyviajam teisiniam reglamentavimui apie juridinio asmens dalininkų ir vadovų funkcijų skirtingumą, lemiantį tai, kad šių subjektų atsakomybė dėl bankroto bylos neinicijavimo paprastai negali būti solidarioji.

35.4. Kasacinio teismo praktikoje pažymima, kad solidariosios atsakomybės taisyklė deliktinės atsakomybės atveju taikoma tik tada, jei nėra protingo pagrindo priskirti jos atskiras dalis konkrečiam atsakovui (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. lapkričio 13 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-594-686/2015). Įvertinus įstaigos vadovo veiksmų nesąžiningumą, neūkišką ir aplaidų pareigų vykdymą ir galimą jo veiksmų neteisėtumą įstaigos atžvilgiu, apeliacinės instancijos teismas turėjo protingą pagrindą įstaigai kilusios žalos atlyginimą priskirti būtent jos vadovui B. R. B.. Todėl iš atsakovės Vilniaus miesto savivaldybės negalėjo būti priteista ieškovo nurodoma tariamai patirta žala, nes byla nagrinėję žemesniųjų instancijų teismai nenustatė priežastinio ryšio tarp Vilniaus miesto savivaldybės, kaip įstaigos dalininkės, veiksmų ir ieškovo nurodytos žalos.

36. Ieškovė atsiliėpimu į atsakovės Vilniaus miesto savivaldybės kasacinį skundą prašo palikti pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinius sprendimus nepakeistus, o kasacinį skundą atmesti; priteisti bylinėjimosi išlaidų atlyginimą. Atsiliėpime nurodomi šie argumentai:

36.1. Atsakovė nekvestionuoja teismų nustatyto BVŠĮ „Vilnius veža“ nemokumo momento, ji neigia įstatymų jai nustatytą pareigą kreiptis į teismą dėl bankroto bylos įstaigai iškėlimo (ĮBĮ 8 straipsnio 1 dalis, CK 2.50 straipsnio 3 dalis). Ši atsakovės pareiga buvo konstatuota Lietuvos Aukščiausiojo Teismo šią civilinę bylą pirmą kartą nagrinėjant kasacine tvarka, t. y. ši pareiga nustatyta prejudiciniu sprendimu (CPK 182 straipsnio 2 dalis). Per visą įstaigos veiklos laikotarpį finansinės atskaitomybės dokumentai dalininkėms nė karto nebuvo pateikti tvirtinti. Žinodamos tai ir turėdamos pareigą tvirtinti įstaigos metinės finansinės atskaitomybės dokumentus, įstaigos dalininkės (savininkės) privalėjo būti aktyvios, domėtis įstaigos veikla ir pasirūpinti, kad įstaigos vadovas parengtų bei pateiktų tvirtinti finansinės atskaitomybės dokumentus, t. y. tuos duomenis, kurie atskleistų realią įstaigos finansinę padėtį. Jeigu atsakovė būtų buvusi sąžiningas bei atsakingas viešasis subjektas, jai būtų buvusi žinoma įstaigos finansinė būklė. Teismas, nustatydamas įstaigos nemokumo momentą, pagrįstai konstatavo, kad atsakovės pareiga kreiptis į teismą dėl bankroto bylos iškėlimo įstaigai atsirado 2014 m. gegužės 1 d., dėl to nuo to momento susiformavę įstaigos finansiniai reikalavimai yra žala, kurios atlyginimas priteistinas iš dalininkių. Priešingi atsakovės argumentai dėl vėlesnio sužinojimo apie įstaigos nemokumą momento yra nepagrįsti. Be to, įstaigos vidaus audito išvada buvo surašyta tik 2015 m. birželio 26 d., o B. R. B., kaip įstaigos vadovas, neteko įgaliojimų 2015 m. birželio 18 d. Taigi vidaus audito duomenys nelėmė B. R. B. atleidimo fakto.

36.2. Teismas pagrįstai įstaigai padarytos žalos dėl pareigos kreiptis į teismą dėl bankroto bylos iškėlimo atitinkamais laikotarpiais atlyginimą priteisė iš buvusių įstaigos vadovų ir dalininkų solidariai. Atsakovė, nurodydama, kad solidarioji jos, kaip dalininkės, atsakomybė nėra galima, ne tik nepaneigia žemesnės instancijos teismų procesinių sprendimų motyvų, bet ir nepateikia absoliučiai jokių argumentų dėl subsidiariosios atsakomybės ir kokia atsakomybė šiuo atveju turėtų būti taikoma. Teismų praktikoje išaiškinta, kad tais atvejais, kai į teismą dėl bankroto bylos įmonei nesikreipia nei akcininkai, nei bendrovės vadovas, už šios pareigos pažeidimą akcininkams ir vadovui taikoma solidarioji civilinė atsakomybė, nes bent vienam iš jų kreipusis dėl bankroto bylos iškėlimo žala nebūtų atsiradusi (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. vasario 3 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-17-421/2016).

36.3. Atsakovė turėjo pareigą, įstaigai tapus nemokiai, pateikti teismui pareiškimą dėl bankroto bylos įstaigai iškelimo. Taigi, jeigu atsakovė būtų tinkamai vykdžiusi savo, kaip įstaigos savininkės, pareigas ir, atsiradus įstatyme įtvirtintoms sąlygoms, būtų kreipusis į teismą dėl bankroto bylos iškelimo, įstaiga nebūtų prisiėmusi išpareigojimų, patvirtintų įstaigos bankroto byloje, ir (ar) jie nebūtų susiformavę, taigi įstaiga nebūtų patyrusi žalos. Dėl šios priežasties priežastinis ryšys tarp atsakovės neteisėtų veiksmų ir ieškovo patirtų nuostolių (žalos) yra akivaizdus (CK 6.247 straipsnis).

36.4. Atsakovė nepagrįstai kelia abejones dėl asociacijos „Amber Taxi Association“ finansinio reikalavimo teisėtumo. Asociacijos finansinis reikalavimas ieškovės bankroto byloje yra patvirtintas įsiteisėjusiais teismų procesiniais sprendimais, yra galiojantis ir nenuginčytas. Be to, asociacijos finansinis reikalavimas atsirado sutarčių, kurioms dalininkės pritarė ir kurių sąlygos joms buvo žinomos, pagrindu. Dalininkės taip pat pritarė naujam verslo modeliui – įstaigos veiklos perkėlimui į asociaciją. Atsakovė nepagrįstai teigia, jog atsakomybę eliminuoja Lietuvos apeliacinio teismo 2019 m. balandžio 18 d. nutartyje civilinėje byloje Nr. e2A-82-823/2019 konstatuotas asociacijos nesąžiningumas. Minėtoje byloje buvo sprendžiamas klausimas dėl vienerūšių įskaitymo teisėtumo actio Pauliana (Pauliano ieškinys) pagrindu, tačiau nebuvo sprendžiama dėl ieškovės ir asociacijos sudarytų sutarčių ir (ar) jų pagrindu atsiradusio finansinio reikalavimo teisėtumo ir pagrįstumo.

37. Kasaciniu skundu atsakovė UAB „Vilniaus viešasis transportas“ prašo panaikinti pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinius sprendimus ir priimti naują sprendimą – atmesti ieškinį (jo dalį), pareikštą atsakovei UAB „Vilniaus viešasis transportas“. Kasaciniame skunde atsakovė nurodo iš esmės analogiškus argumentus atsakovės Vilniaus miesto savivaldybės kasaciniame skunde nurodytiems argumentams dėl viešosios įstaigos vadovo ir jos dalininkių sužinojimo apie viešosios įstaigos finansinę padėtį (kilusius finansinius sunkumus) momento skirtingumo ir pareigos laiku inicijuoti bankroto bylą, visų pirma kylančios įstaigos vadovui, o ne dalininkėms, dėl netinkamai taikytos solidariosios dalininkių ir įstaigos vadovų atsakomybės, esant situacijai, kai apie tikrąją juridinio asmens padėtį (finansinius sunkumus) juridinio asmens dalininkės dėl vadovo nesąžiningumo ir aplaidaus pareigų vykdymo sužino vėliau, negu juridinio asmens vadovas, dėl priežastinio ryšio tarp atsakovės veiksmų ir įstaigai padarytos žalos nepagrįsto nustatymo (žr. šios nutarties 35.2–35.4 punktus).

38. Atsakovė Vilniaus miesto savivaldybė pareiškimu prisidėjo prie atsakovės UAB „Vilniaus viešasis transportas“ kasacinio skundo.

39. Ieškovė atsiliepimu į atsakovės UAB „Vilniaus viešasis transportas“ kasacinį skundą prašo palikti pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinius sprendimus nepakeistus, o kasacinį skundą atmesti; priteisti bylinėjimosi išlaidų atlyginimą. Atsiliepime nurodomi argumentai, analogiški nurodytiems ieškovės atsiliepime į atsakovės Vilniaus miesto savivaldybės kasacinį skundą (žr. šios nutarties 36.1–36.4 punktus).

40. Atsakovas B. R. B. atsiliepimu į atsakovės UAB „Vilniaus viešasis transportas“ kasacinį skundą prašo kasacinį skundą atmesti, kitus klausimus, susijusius su pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinių sprendimų teisėtumu ir pagrįstumu, išspręsti atsižvelgiant į atsakovo B. R. B. kasacinio skundo argumentus ir reikalavimus. Atsiliepime nurodomi šie argumentai:

40.1. Atsakovė nepagrįstai skunde kelia klausimą dėl jos, kaip įstaigos dalininkės, atsakomybės. Šis klausimas galutinai yra išspręstas ir dėl jo pasisakyta Lietuvos Aukščiausiojo Teismo, pirmą kartą nagrinėjusio bylą kasacine tvarka, 2019 m. gegužės 20 d. nutartyje. Kasacinis teismas konstatavo, kad įstaigos dalininkės, esant įstaigos nemokumo situacijai, turi pareigą kreiptis į teismą dėl bankroto bylos iškelimo, o tuo atveju, jeigu nevykdo šios pareigos, joms taip pat kyla civilinė atsakomybė dėl

šios pareigos nevykdymo. Be to, byla buvo perduota apeliacinės instancijos teismui nagrinėti iš naujo tik tuo tikslu, kad būtų tinkamai nustatytas įstaigos nemokumo momentas. Dėl šios priežasties kasaciniame skunde keliami klausimai dėl įstaigos dalininkų pareigos inicijuoti bankroto procesą ir atsakovių prievolės solidarumo jau yra išspręsti kasacinio teismo ir pakartotinai negali būti kasacijos objektu.

40.2. Minėti atsakovės argumentai yra visiškai nepagrįsti, nes atsakovė nepagrįstai siekia perkelti visą atsakomybę išimtinai tik atsakovui B. R. B., kaip buvusiam vadovui, ir taip paneigti ir padaryti išvis negalimą savo, kaip įstaigos dalininkės, civilinę atsakomybę, o tai prieštarauja ĮBĮ 2 straipsnio 9 daliai, 8 straipsnio 1 daliai, 4 daliai, CK 2.50 straipsnio 3 daliai, teismų praktikai ir apskritai pačiai dalininko (savininko) sampratai.

40.3. Pareiga kreiptis į teismą dėl įstaigos bankroto bylos iškėlimo šiuo atveju apskritai nekilo niekam (t. y. nei vadovui, nei dalininkėms) iki pat 2015 m. gegužės mėn., nes, kaip patvirtina byloje esantys įrodymai, iki to laiko nebuvo įstaigos nemokumo požymių, įstaiga vykdė veiklą ir įsipareigojimus kreditoriams, o nuo 2015 m. gegužės mėn. iki kreditoriaus pareiškimo dėl bankroto bylos iškėlimo (2015 m. birželio 18 d.) įstaigos įsipareigojimai nepadidėjo, o priešingai – sumažėjo, todėl nesikreipimas dėl bankroto bylos iškėlimo nuo 2015 m. gegužės 1 d. iki 2015 m. birželio 18 d. nesukėlė jokios žalos.

41. Kasaciniu skundu atsakovas B. R. B. prašo panaikinti pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinius sprendimus ir priimti naują sprendimą – atmesti ieškinį (jo dalį), pareikštą atsakovui B. R. B.; priteisti bylinėjimosi išlaidų atlyginimą iš ieškovės bankroto administravimo išlaidų. Kasacinis skundas grindžiamas šiais argumentais:

41.1. Bylą nagrinėję teismai neteisingai nustatė įstaigos nemokumo momentą ir atsakovo civilinę atsakomybę. Tam įtakos turėjo tai, kad teismai neteisingai nustatė įstaigos turtą aktualiu laikotarpiu, neįvertino įstaigos veiklos ir finansinės padėties iki 2015 m. gegužės 1 d., laikotarpiu nuo 2015 m. gegužės 1 d. iki 2015 m. birželio 18 d. ir nenustatė atsakovo kaltės bei kitų civilinės atsakomybės taikymo sąlygų.

41.2. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas šioje byloje priimtoje 2019 m. gegužės 20 d. nutartyje nurodė, kad teisinio nemokumo būsena turi būti aiškinama plačiau, negu pažodžiui yra įtvirtinta ĮBĮ 2 straipsnio 8 dalyje, t. y. sprendžiant klausimą dėl juridinio asmens mokumo neturi būti apsiribojama formaliojo santykio tarp pradelstų įsipareigojimų ir į balansą įrašyto turto vertės vertinimu – reikia papildomai įvertinti faktines aplinkybes, susijusias su vertinamo (mokumo aspektu) juridinio asmens vykdomos veiklos pobūdžiu, retrospektyvomis, rezultatais, perspektyvomis ir pan. Tačiau šiuo atveju bylą nagrinėję teismai, be kita ko, neištyrė ir neįvertino visų įstaigos nemokumo momento nustatymui reikšmingų aplinkybių, dėl ko neteisingai nustatė įstaigos nemokumo momentą.

41.3. Teismai neteisingai nustatė realią įstaigos turto vertę, reikalingą įvertinti mokumą. Apeliacinės instancijos teismas, nepaisydamas šioje byloje priimtoje nutartyje pateiktą kasacinio teismo išaiškinimą, konstatavo, jog į įmonės turto masę turi būti įtraukta tik išpirkta lizingo transporto vertė, t. y. 10 127,78 Eur. Įvertinus įstaigos veiklos specifiką, lizingo būdu įgyto turto vertė turėjo būti įtraukta į įstaigos mokumo vertinimą ir atitinkamai padaryta išvada, kad įstaiga tiek 2014 m. sausio 1 d., tiek ir atsakovo vadovavimo pabaigoje (2015 metų pavasarį) vis dar buvo moki. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas 2019 gegužės 20 d. nutartyje nurodė, kad dalininkės lėšos, perduotos įstaigai, tapo jos nuosavybe, todėl galėjo būti naudojamos vykdant įsipareigojimus ir kitais būdais gerinant įstaigos finansinę padėtį. Apeliacinės instancijos teismas nepaisė nustatytas aplinkybes dėl dotacijų suteikimo įstaigai iš savivaldybės biudžeto ir šių sumų neįtraukė į mokumo skaičiavimus. Net ir

atėmus neišpirktą lizingo būdu įgyto turto vertę (674 727,41 Eur) iš viso įstaigai priklausančio turto (934 273,34 Eur), jos turimas turtas 2013 m. gruodžio 31 d. siekė net 259 545,93 Eur, kai pradelsti įsipareigojimai sudarė tik 61 606,45 Eur, t. y. pradelsti įmonės įsipareigojimai neviršijo pusės realaus įstaigos turto vertės (IBĮ 2 straipsnio 8 dalis). Apeliacinės instancijos teismas nenurodė jokių objektyvių duomenų, kurie patvirtintų, kad debitorių skolos ir būsimų laikotarpių sąnaudos nėra realus turtas ir (ar) negali būti efektyviai panaudojamos įsipareigojimų mažinimui. Remiantis patvirtintais verslo apskaitos standartais, nėra pagrindo vertinti, kad būsimų laikotarpių sąnaudas (170 240,96 Eur) sudarantis įstaigos turtas negali užtikrinti jo realaus panaudojimo bendrovės įsipareigojimų mažinimui. To paties negalima teigti ir apie debitorių skolas (38 073,15 Eur), nes tokių duomenų byloje nėra, apeliacinės instancijos teismas jų taip pat nenurodė.

41.4. Teismai neįvertino, kad įstaiga iki 2015 m. gegužės 1 d. buvo moki, vykdė veiklą ir įsipareigojimus kreditoriams, gavo pajamų ir netgi pelno. Byloje esantys įrodymai patvirtina, kad įstaiga iki 2015 m. gegužės 1 d. vykdė įsipareigojimus, veiklą. Lietuvos teismai formuoja praktiką, pagal kurią nustatant įmonės nemokumą turi būti vertinamas ne tik formalus, bet ir faktinis nemokumas, tuo tarpu bylą nagrinėję teismai iš esmės nukrypo nuo minėtos teismų praktikos. Šiuo atveju taip pat turi būti įvertintina ir apeliacinės instancijos teismo nustatyta įstaigos veiklos teigiama tendencija, kad įstaigai per metus (2014 m.) pavyko sumažinti nuostolius iki 45 634,22 Eur, t. y. net ketvirtadaliu (nuo 61 606,45 Eur). Iš byloje esančių įrodymų matyti, kad įstaiga 2014 metais gavo 1 730 404 Eur dydžio pajamų, 2015 metais vis dar generavo pajamas, kurios 2015 m. birželio 30 d. sudarė 447 709 Eur, įstaiga net iki 2015 balandžio 30 d. vykdė veiklą, atsiskaitinėjo su kreditoriumi Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba, 2015 m. uždirbo 113 753 Eur grynojo pelno. Tokios objektyvios faktinės aplinkybės leido atsakovui iki pat 2015 gegužės 1 d. pagrįstai tikėtis, kad įstaigos finansinė padėtis pagerės, todėl atsakovas nepažeidė jokių savo, kaip įstaigos vadovo, pareigų, elgėsi tinkamai, atidžiai ir rūpestingai. Todėl iki pat 2015 m. gegužės 1 d. nebuvo pagrindo įstaigos vadovui nei vertinti, nei objektyviai konstatuoti, jog įstaiga buvo nemoki. Atsakovo pareiga kreiptis į teismą dėl įstaigos bankroto bylos iškėlimo galėjo atsirasti tik nuo 2015 m. gegužės mėnesio.

41.5. Išvadą, kad įstaiga iki 2015 m. gegužės 1 d. negalėjo būti laikoma nemokia, sustiprina ir byloje esantis Vilniaus miesto apylinkės teismo 2015 m. rugpjūčio 10 d. nutarimas administracinio teisės pažeidimo byloje, kuriame konstatuota, jog pagal operatyvaus patikrinimo pažymą, įmonė nemoki, realiai jokios veiklos nevykdo nuo 2015 m. gegužės mėnesio.

41.6. Teismai neatsižvelgė į aplinkybę, kad nuo 2015 m. gegužės 1 d. iki 2015 m. birželio 18 d. įstaigos įsipareigojimai nepadidėjo, o priešingai – sumažėjo, todėl atsakovas, nesikreipimas dėl bankroto bylos iškėlimo minėtu laikotarpiu, nesukėlė jokios žalos. Be to, ginčo situacijoje civilinė atsakomybė gali kilti ne dėl visų padidėjusių ir prisiimtų įsipareigojimų, o tik dėl bankroto procese nepadengtų įsipareigojimų. Šiai dienai įstaiga dar nėra išregistruota iš Juridinių asmenų registro, todėl bet kokia žala negalėjo būti priteista iš atsakovų. Visi kreditorių reikalavimai, patvirtinti bankroto byloje, gali būti pripažinti žala tik išimtiniais atvejais, jei ieškovas įrodo, kad jei ne vadovo delsimas, su kreditoriais būtų visiškai atsiskaityta.

41.7. Kasacinis teismas taip pat yra išaiškinęs ir tai, kad vadovas atsako ne dėl bet kokių jam priskirtą pareigų pažeidimo, tačiau tik dėl jo didelės kaltės, t. y. tyčios siekiant pažeisti kreditorių interesus; paprastas atsakovo neatsargumas, susijęs su įmonės ūkinės komercinės veiklos rizika, neturėtų būti pagrindas įmonės vadovo civilinei atsakomybei CK 6.263 straipsnio pagrindu atsirasti. Žemesnių instancijų teismams nagrinėjant bylą atsakovo kaltė (juo labiau didelė kaltė) nebuvo įrodyta ir konstatuota, atitinkamai akivaizdu, kad nebuvo įvertintos ir nustatytos visos teisingam bylos išnagrinėjimui reikšmingos aplinkybės.

41.8. Apeliacinės instancijos teismas peržengė apeliacinių skundų nagrinėjimo ribas, tinkamai neinformavęs šalių apie tokį ketinimą, nenurodęs, dėl kokių bylos aplinkybių ir teisinių pagrindų ketinama išeiti už apeliacinių skundų ribų, nepasiūlė šalims pateikti paaiškinimus ar duomenis ir tokios teisės realiai nesuteikė. Taip teismas pažeidė CPK 42 straipsnio 1 dalies, 320 straipsnio 2 dalies nuostatas, nukrypo nuo susijusios kasacinio teismo praktikos (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. birželio 1 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-311-415/2016; 2017 m. balandžio 3 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-7-74-313/2017), kurioje suformuluoti su proceso dalyvių teisių užtikrinimu susiję reikalavimai teismui, ketinančiam peržengti apeliacinių skundų nagrinėjimo ribas.

42. Ieškovė atsiliėpimu į atsakovo B. R. B. kasacinį skundą prašo palikti pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinius sprendimus nepakeistus, o kasacinį skundą atmesti; priteisti bylinėjimosi išlaidų atlyginimą. Atsiliėpime nurodomi šie argumentai:

42.1. Teismai tinkamai nustatė įstaigos nemokumo momentą. Vien ta aplinkybė, kad įstaiga po teismų konstatuoto nemokumo momento vykdė nuostolingą veiklą, negali pašalinti atsakovo atsakomybės už nesikreipimą į teismą dėl bankroto bylos iškėlimo (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. spalio 21 d. nutartį civilinėje byloje Nr. 3K-3-327-706/2016; 2018 m. liepos 19 d. nutartį civilinėje byloje Nr. e3K-3-304-1075/2018). Byloje esantys įrodymai – buhalterinės apskaitos dokumentai, atskleidžiantys kas mėnesinį finansinį rezultatą, aiškiai parodo, kad įstaigos finansinis rezultatas nuo 2013 m. birželio 1 d. iki 2014 m. gruodžio 31 d. yra nuostolis, o tai leidžia konstatuoti, jog įstaigos veikla ilguoju periodu lėmė tik nuostolius. Be to, įstaigos veiklos perdavimas asociacijai „Amber Taxi Association“ ilguoju periodu taip pat lėmė tik nuostolius, o atsakovo veiksmai, susiję su nuostolingų sprendimų priėmimu, lėmė įstaigos bankroto byloje patvirtintų reikalavimų nepatenkinimo faktą.

42.2. Teismai pagrįstai ir objektyviai įvertino įstaigos turto masę pagal 2013 m. gruodžio 31 d. sudarytą balansą. Pagrįstai iš įstaigos turto vertės buvo atimta lizingo objektu esančio turto neišpirkta vertė ir debitorinės skolos.

42.3. Egzistuoja visos atsakovo, kaip buvusio įstaigos vadovo, civilinės atsakomybės taikymo sąlygos. Atsakovas tvirtino įstaigos balansus, todėl jau 2014 metų pradžioje žinojo (turėjo žinoti) apie VŠĮ „Vilnius veža“ nemokumą ir privalėjo arba dėti pastangas atsiskaityti su kreditoriais, arba, negalėdamas to padaryti, kreiptis į teismą dėl bankroto bylos įstaigai iškėlimo. Tačiau atsakovas su kreditoriais neatsiskaitė, į teismą dėl bankroto bylos įstaigai iškėlimo nesikreipė, elgėsi pasyviai, nesiekė gelbėti į itin sunkią finansinę padėtį patekusios įstaigos, perkėlė visą veiklą į ką tik įsteigtą asociaciją „Amber Taxi Association“, nesiėmė jokių veiksmų skolai iš šios asociacijos išieškoti, neveikė įstaigos interesais dėl taksi numerio 1450 išsaugojimo ir (ar) pardavimo rinkoje, nors norinčiųjų jį įsigyti buvo, nesiėmė veiksmų, kad būtų tęsiama normali įstaigos veikla, išreikalautos debitorių skolos, taip pat teisingai išspręsti kreditorių finansinių reikalavimų pagrįstumo klausimai, nė karto neteikė įstaigos dalininkų susirinkimui tvirtinti finansinės atskaitomybės dokumentų, jų neteikė VĮ Registrų centrui. Visos šios aplinkybės patvirtina, kad atsakovas nesiekė gerinti įstaigos finansinės būklės, šią būklę tikslingai sąmoningai ar dėl didelio nerūpestingumo blogino. Dėl tokių pasyvių, nesąžiningų ir nerūpestingų veiksmų, neveikiant išimtinai įstaigos interesais ir nevykdant įstatymais imperatyviai nustatytos pareigos kreiptis į teismą dėl bankroto bylos BVŠĮ „Vilnius veža“ iškėlimo, atsakovo vadovavimo laikotarpiu įstaiga ir jos kreditoriai patyrė žalą, ir šią jis privalo atlyginti.

42.4. Vilniaus miesto apylinkės teismo 2015 m. rugpjūčio 10 d. nutarimas administracinio teisės pažeidimo byloje Nr. A2.2-7775-870/2015 neturi prejudicinės reikšmės nagrinėjamai bylai, nes teismas, minėtoje byloje nurodydamas, kad įstaiga 2015 m. sausio 1 d. buvo nemoki, ne nustatė

momentą, kada įstaiga tapo nemoki, o konstatavo faktą, kad 2015 m. pradžioje VšĮ „Vilnius veža“ jau buvo nemoki, ir nurodė, jog, dabartinais duomenimis, įstaiga nemoki galėjo tapti gerokai anksčiau nei 2015 m. pradžia.

42.5. Teismų praktikoje ne kartą yra pateiktas išaiškinimas, jog bankroto byloje vyrauja viešasis interesas, kuris suponuoja, kad teismas, nagrinėdamas bylas, kurios viena iš šalių yra bankrutuojanti (bankrutavusi) bendrovė, elgiasi aktyviai, siekdamas apsaugoti bankrutavusios bendrovės ir jos kreditorių interesus. Dėl šios priežasties apeliacinės instancijos teismas 2019 m. spalio 10 d. nutartimi tinkamai įgyvendino jam įstatymu suteiktą prerogatyvą ginti viešąjį interesą, kartu aiškiai ir nedviprasmiškai nurodydamas, kad apeliacinio skundo ribos yra peržengiamos dėl reikalaujamo priteisti žalos atlyginimo pagrindo ir dydžio apskaičiavimo. Priešingi atsakovo argumentai yra nepagrįsti.

43. Atsakovė Vilniaus miesto savivaldybė atsiliepiu į atsakovo B. R. B. kasacinį skundą prašo kasacinį skundą atmesti. Atsiliepime nurodomi šie argumentai:

43.1. Atsakovė sutinka su kasacinio skundo argumentais, kad įstaigos nemokumo momentui nustatyti reikšmingos aplinkybės, šioje byloje akcentuotos kasacinio teismo, apeliacinės instancijos teismo skundžiamoje nutartyje nebuvo analizuojamos, taip pat kad teismas, pranešdamas apie ketinimą peržengti kasacinio skundo ribas, nenurodė, dėl kokių konkrečiai aplinkybių ir kokių teisinių pagrindų ketina peržengti kasacinio skundo ribas.

43.2. Bylos įrodymai ir bylą nagrinėjusių teismų nustatytos aplinkybės patvirtina, kad atsakovas netinkamai vykdė savo, kaip įstaigos vadovo, pareigas. Be to, faktas, kad atsakovas netinkamai vykdė savo pareigas, be kita ko, nustatytas Vilniaus miesto apylinkės teismo 2015 m. rugpjūčio 10 d. nutarimu administracinio teisės pažeidimo byloje Nr. A2.2-7775-870/2015 ir 2015 m. spalio 16 d. nutarimu administracinio teisės pažeidimo byloje Nr. A2.2-9762-827.

43.3. Atsakovė sutinka su atsakovo skunde dėstomu argumentu, kad apeliacinės instancijos teismas, nagrinėdamas bylą iš naujo, nevertino įstaigos vadovo B. R. B. veiksmų. Tačiau atsakovas, argumentuodamas šią savo poziciją, nepagrįstai bando sukurti įspūdį, kad jo, kaip įstaigos vadovo, veiksmai neva turėtų būti vertinami kaip elementarūs, verslo logika pagrįsti rizikingi sprendimai. Atsakovas nagrinėjamu atveju savo atsakomybei sumažinti nepagrįstai remiasi Lietuvos Aukščiausiojo Teismo formuojama praktika, kurioje pripažįstama, kad net ir nuostolingas sandorio bendrovei sudarymas per se (savaime) nėra pagrindas bendrovės vadovo civilinei atsakomybei kilti. Rizikingi verslo logika pagrįsti sprendimai ir galimai nusikalstamas vadovo veikimas įstaigos atžvilgiu yra du skirtingi dalykai. Dėl šios priežasties absoliučiai nepagrįsta yra ši atsakovo skunde dėstoma pozicija ir Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktika apie juridinių asmenų valdymo organų prisiimamą riziką, kuria atsakovas bando šią savo poziciją pagrįsti. Nagrinėjamu atveju byloje esant: 1) minėtiems administracinių nusižengimų nutarimams, kuriais konstatuoti B. R. B., kaip įstaigos vadovo, neteisėti veiksmai laiku nesikreipiant į teismą dėl bankroto bylos įstaigai kėlimo; 2) atsakovės 2019 m. spalio 25 d. rašytiniuose paaiškinimuose pateiktai informacijai apie galimą įstaigos vadovo nusikalstamą veikimą įstaigos interesams prieštaraujančiu būdu kartu su asociacija „Amber Taxi Association“; 3) civilinėje byloje Nr. e2A-82-823/2019 galutine ir neskundžiama Lietuvos apeliacinio teismo 2019 m. balandžio 18 d. nutartimi konstatuotam asociacijos „Amber Taxi Association“ nesąžiningumui pradedant bendradarbiavimą su VšĮ „Vilnius veža“; 4) įstaigos bankroto administratoriaus 2019 m. liepos 5 d. rašytiniuose paaiškinimuose dėstomoms aplinkybėms apie itin nuostolingus atsakovo sprendimus, kai nuo 2013 m. birželio 1 d. iki 2014 m. birželio 30 d. dirbdama nuostolingai įstaiga nuo 2014 m. liepos mėnesio pradžios perdavė didžiąją verslo dalį asociacijai „Amber Taxi Association“ išskirtinėmis sąlygomis, nors toks verslo perdavimas išimtinai

lėmė tik nuostolius, akivaizdu, kad atsakovo bandymas sudaryti įspūdį, jog jo, kaip įstaigos vadovo, veikimas buvo tiesiog verslo rizika pagrįsti sprendimai, yra elementarus atsakovo siekis išvengti civilinės ar net baudžiamosios atsakomybės.

Teisėjų kolegija

k o n s t a t u o j a :

IV. Kasacinio teismo argumentai ir išaiškinimai

Dėl viešosios įstaigos dalininkų pareigos kreiptis į teismą dėl bankroto bylos viešajai įstaigai iškėlimo

44. CPK 362 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad kasacinio teismo nutartyje išdėstyti išaiškinimai yra privalomi teismui, iš naujo nagrinėjančiam bylą. Pirmosios ar apeliacinės instancijos teismas, pakartotinai nagrinėjantis bylą, negali nepaisyti Lietuvos Aukščiausiojo Teismo išaiškinimų konkrečioje byloje ir neatsižvelgti į pagrindus ir argumentus, kuriais remiantis buvo panaikinti žemesnės instancijos teismų sprendimai ar nutartys (žr. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. birželio 22 d. nutarties civilinėje byloje Nr. 3K-3-275-469/2017 24, 26 punktus; 2018 m. gegužės 25 d. nutarties civilinėje byloje Nr. e3K-7-145-421/2018 40 punktą ir šiose nutartyse nurodytą kasacinio teismo praktiką).

45. Šią bylą nagrinėjęs kasacinis teismas 2019 m. gegužės 20 d. nutartyje konstatavo, kad viešosios įstaigos dalininkai, kaip įstaigos savininkai, turėjo pareigą ĮBĮ (redakcija, galiojusi nuo 2014 m. sausio 1 d. iki 2014 m. liepos 1 d.) 8 straipsnio 1 dalies nustatytais sąlygomis pateikti teismui pareiškimą dėl bankroto bylos viešajai įstaigai iškėlimo. Tokios pareigos viešosios įstaigos dalininkų kompetencijai priskyrimas kartu suponuoja ir jų pareigą domėtis įstaigos veikla. Viešosios įstaigos dalininko teisinis statusas skiriasi nuo įstaigos vadovo teisinio statuso (pagrindinis skirtumas yra tas, kad dalininkas iš esmės (su tam tikromis išimtimis) tiesiogiai nedalyvauja, organizuojant įstaigos kasdienę veiklą), tačiau teisinio statuso skirtumai suponuoja tik pareigos kreiptis į teismą dėl bankroto bylos viešajai įstaigai iškėlimo atsiradimo momento skirtumus, bet nelemia pačios pareigos (ne)atsiradimo. Tai nereiškia, kad viešosios įstaigos dalininkai, įstaigos vadovui nepateikus metinių finansinių ataskaitų rinkinio ir praėjusių finansinių metų viešosios įstaigos veiklos ataskaitos, neturi galimybių kitais būdais susipažinti su informacija, reikšminga įstaigos mokumui įvertinti. Dalininkės turėjo pareigą domėtis įstaigos veikla, o šios pareigos vykdymas priklausė ne tik nuo įstaigos vadovo kompetencijai priskirtos pareigos pateikti įstaigos dalininkėms, kaip visuotinio dalininkų susirinkimo dalyvėms, viešosios įstaigos metinių finansinių ataskaitų rinkinį ir praėjusių finansinių metų viešosios įstaigos veiklos ataskaitą vykdymo, bet ir nuo jų pačių teisės susipažinti su įstaigos dokumentais ir gauti įstaigos turimą informaciją apie jos veiklą, kuri nebuvo ribojama, įgyvendinimo. VŠĮ „Vilnius veža“ dalininkės, šios įstaigos vadovui nepateikus tvirtinti metinių finansinių ataskaitų rinkinio, turėjo teisę inicijuoti neeilinio visuotinio dalininkų susirinkimo sušaukimą metinių finansinių ataskaitų rinkinio tvirtinimo klausimu ir taip dar vienu alternatyviu būdu užsitikrinti informacijos, reikšmingos įstaigos mokumui vertinti, gavimą.

46. Minėtoje nutartyje kasacinis teismas konstatavo, kad VŠĮ „Vilnius veža“ dalininkės nevykdė pareigos domėtis įstaigos veikla tiek, kiek toks domėjimasis buvo būtinas informacijai, atspindinčiai įstaigos (ne) mokumą, gauti, įvertinti ir ĮBĮ 8 straipsnio 1 dalyje įtvirtintai pareigai vykdyti, nors turėjo visas galimybes, kurios, kaip minėta, nebuvo ribojamos, tą daryti, ir todėl turi prisiimti tokios pareigos nevykdymo teises pasekmes.

47. Taigi nagrinėjamoje byloje priimtoje kasacinio teismo nutartyje jau yra konstatuoti atsakovių Vilniaus miesto savivaldybės ir UAB „Vilniaus viešasis transportas“, kaip bankrutavusios viešosios įstaigos „Vilnius veža“ savininkų (dalininkų), neteisėti veiksmai, kaip pagrindas joms taikyti civilinę atsakomybę, t. y. jų neveikimas, nevykdant pareigos domėtis šios įstaigos veikla, ir su tuo susijęs pareigos pateikti pareiškimą teismui dėl bankroto bylos iškėlimo, šiai įmonei esant nemokiai, nevykdymas. Šie išaiškinimai yra privalomi byla iš naujo nagrinėjusiam apeliacinės instancijos teismui (žr. šios nutarties 44 punktą). Todėl šių atsakovių kasaciniuose skunduose išdėstyti argumentai, kad skundžiamu procesiniu sprendimu teismas dalininkų pareigą domėtis įstaigos veikla nepagrįstai prilygino jų tariamai pareigai kreiptis į teismą dėl bankroto bylos iškėlimo tuo atveju, jeigu šios įstatyme įtvirtintos pareigos neįvykdo įstaigos vadovas, bei nukrypo nuo Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikos, yra nepagrįsti.

Dėl viešosios įstaigos nemokumo momento nustatymo

48. Šioje byloje priimtoje kasacinio teismo 2019 m. gegužės 20 d. nutartyje taip pat buvo nurodyta, kad byla nagrinėję teismai ištyrė ir įvertino ne visas faktines aplinkybes, kurios reikšmingos nustatant viešosios įstaigos nemokumo momentą. Kaip vieną iš vertintinų aplinkybių, nustatant nemokumo momentą, kasacinis teismas nurodė faktines aplinkybes, susijusias su savivaldybės, kaip viešosios įstaigos dalininkės, finansinių įnašų naudojimu įstaigos veiklos vykdymo tikslams siekti. Kasacinis teismas nurodė, kad apeliacinės instancijos teismas, iš naujo nagrinėsiantis byla, turi papildomai ištirti ir įvertinti faktines aplinkybes, reikšmingas viešosios įstaigos nemokumo momentui nustatyti, ir tada, priklausomai nuo šio momento, spręsti, kada atsirado įstaigos vadovo ir dalininkų pareiga pateikti teismui pareiškimą dėl bankroto bylos įstaigai iškėlimo. Kasacinio teismo nutartyje pažymėta, kad juridinio asmens nemokumas sietinas su rimtais finansiniais sunkumais, kuriuos atspindi tokie požymiai: 1) juridinis asmuo nebevykdo įstatuose apibrėžtos veiklos arba vykdoma veikla ilguoju periodu kuria tik nuostolius ir nėra perspektyvų atkurti įprastos veiklos vykdymą ir stabilizuoti padėtį; 2) juridinis asmuo sistemškai nevykdo savo įsipareigojimų kreditoriams; 3) juridinis asmuo neturi turto, kuris būtų pakankamas kreditorių finansiniams reikalavimams patenkinti (žr. kasacinio teismo 2019 m. gegužės 20 d. nutarties 49, 50, 52, 54 punktus).

49. Iš naujo nagrinėdamas byla ir sprenddamas įstaigos nemokumo klausimą, apeliacinės instancijos teismas nustatė šias aplinkybes: BVŠĮ „Vilnius veža“ 2013 m. realiai disponavo tik 51 231,82 Eur vertės turtu; 2013 m. pabaigoje ieškovės pradelstus įsipareigojimus sudarė 31 617,19 Eur skola tiekėjams, 455,86 Eur (1 573,99 Lt) skola Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybai ir 29 530,22 Eur skola Valstybinei mokesčių inspekcijai. Iš viso pradelstų įsipareigojimų suma nurodytu laikotarpiu buvo 61 606,45 Eur.

50. Apeliacinės instancijos teismas taip pat nustatė, kad 2014 m. liepos–rugpjūčio mėnesiais VŠĮ „Vilnius veža“ sudarė automobilių subnuomos sutartis, kuriomis asociacijai „Amber Taxi Association“ (toliau – ir asociacija) subnuomojo 31 automobilį, įsigytą lizingo sutarčių pagrindu; minėti subjektai 2014 m. liepos 2 d. sudarė taksi dispečerinės paslaugų teikimo sutartį, pagal kurią ieškovė turėjo perduoti visus klientų iškvietimus – užsakymus, o asociacija – už tai mokėti 10 000 Lt mėnesinį mokestį; nėra duomenų, kad, subnuomojus didžiąją dalį transporto priemonių, tai padėjo ieškovei pagerinti jos finansinę padėtį, vykdyti savo įprastą veiklą; po šių sutarčių sudarymo įstaiga sumažino darbuotojų skaičių (2014 m. rugpjūtį įmonėje dirbo 107 darbuotojai, 2014 m. gruodžio 31 d. – 51 darbuotojas). Šių nustatytų faktinių aplinkybių pagrindu apeliacinės instancijos teismas sprendė, kad šių sandorių, kuriais ieškovė faktiškai perleido visą savo veiklą kitai įmonei, veiklos vykdymo priemonių subnuoma, darbuotojų mažinimas paneigia ieškovės siekį tęsti įstatuose nurodytą veiklą, gauti lėšų finansiniams reikalavimams dengti.

51. Atsižvelgdamas į šioje byloje pateiktus kasacinio teismo nurodymus, apeliacinės instancijos teismas nustatė, kad įstaigos veiklai finansuoti iš savivaldybės biudžeto 2014 m. buvo skirta 1 700 000 Lt (492 354,03 Eur) dotacija, o pagal 2015 m. vasario 18 d. biudžeto lėšų panaudojimo sutartį – dar 690 560 Lt (200 000 Eur) savivaldybės biudžeto lėšų. Įvertinęs šias aplinkybes, teismas pažymėjo, kad, neatsižvelgiant į šią finansinę paramą, įstaigos pradelstų įsipareigojimų detalizavimas patvirtina, kad ji nevykdė savo prievolių kreditoriams bei neišvengė bankroto proceso: įstaiga jau nuo 2014 m. balandžio 16 d. turėjo 242 021,05 Eur išskolinimą Valstybinei mokesčių inspekcijai prie Lietuvos Respublikos ministerijos, nuo 2014 m. liepos mėnesio – asociacijai „Amber Taxi Association“ ir t. t.

52. Šios nutarties 49–51 punktuose nurodytų nustatytų aplinkybių pagrindu apeliacinės instancijos teismas padarė išvadą, kad: įstaigos patiriami finansiniai sunkumai įgavo ilgalaikį, rimtą ir sisteminių pobūdį jau 2013 m.; nėra pagrindo spręsti, kad įstaigos turimas turtas, ypač atsižvelgiant į 2013 m. patirto nuostolio dydį, buvusius įsipareigojimus, buvo pakankamas pradelstiems įsipareigojimams įvykdyti ir einamiesiems įsipareigojimams toliau tinkamai vykdyti; nepaisant suteiktų dotacijų, įstaiga nesugebėjo atkurti pelningos veiklos bei nepadengė finansinių įsipareigojimų. Apeliacinės instancijos teismas pritarė pirmosios instancijos teismo išvadai, kad VŠĮ „Vilnius veža“ buvo nemoki nuo 2014 m. sausio 1 d.

53. Kasacinis teismas, neperžengdamas kasacinio skundo ribų, patikrina apskūstus sprendimus ir (ar) nutartis teisės taikymo aspektu; kasacinis teismas yra saistomas pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų nustatytų aplinkybių (CPK 353 straipsnio 1 dalis). Juridinio asmens nemokumo nustatymas – fakto klausimas. Taigi kasacinis teismas yra saistomas bylą nagrinėjusių teismų nustatytų faktinių aplinkybių, susijusių su ieškovės nemokumu. Kasacinis teismas konstatuoja, kad apeliacinės instancijos teismas, iš naujo nagrinėdamas bylą, atsižvelgdamas į šioje byloje kasacinio teismo pateiktus išaiškinimus ir nurodymus, tinkamai įvertinęs byloje esančius faktinius duomenis, susijusius su ieškovės finansine padėtimi ir veikla, nustatęs aplinkybes, kad pradelstų jos įsipareigojimų suma 2013 m. pabaigoje viršijo realiai disponuojamo į jos balansą įrašyto turto vertę, kad sudarytais sandoriais įmonė faktiškai perleido visą savo veiklą kitai įmonei, sumažino darbuotojų skaičių, nevykdė savo prievolių kreditoriams, neatsižvelgiant į suteiktas dotacijas, nesugebėjo atkurti pelningos veiklos bei nepadengė finansinių įsipareigojimų, šias faktines aplinkybes pagrįstai įvertino kaip paneigiančias ieškovės siekį tęsti įstatuose nurodytą veiklą bei patvirtinančias įstaigos patiriamų finansinių sunkumų ilgalaikį, rimtą ir sisteminių pobūdį jau 2013 m., t. y. įmonės nemokumą, buvusį 2014 m. sausio 1 d.

54. Atsakovo B. R. B. kasaciniame skunde, be kita ko, teigiama, kad bylą nagrinėję teismai neteisingai nustatė realią įstaigos turto vertę, reikalingą mokumui įvertinti; ignoruodamas šioje byloje priimtoje nutartyje pateiktą kasacinio teismo išaiškinimą, apeliacinės instancijos teismas nepagrįstai konstatavo, jog į įmonės turto masę turi būti įtraukta tik išpirkta lizingo transporto vertė, nenurodė objektyvių duomenų, kurie patvirtintų, kad debitorių skolos ir būsimų laikotarpių sąnaudos nėra realus įstaigos turtas ir (ar) negali būti veiksmingai panaudojamos įsipareigojimams mažinti.

55. Kasacinis teismas šioje byloje priimtoje 2019 m. gegužės 20 d. nutartyje iš tiesų pažymėjo, kad nuosavas turtas nėra visa lemiantis aspektas (juridinio asmens mokumo vertinimo prasme); juridinis asmuo gali sėkmingai vykdyti savo veiklą ir kurti ekonominę naudą ar įgyvendinti kitus įstatuose apibrėžtus tikslus ir neturėdamas nuosavo materialaus turto; nuosavo turto aspektas sprendžiant dėl juridinio asmens mokumo neturi būti suabsoliutintas. Tai reiškia, kad, nustatant įmonės nemokumą, galėtų būti atsižvelgiama ir į lizingo būdu įgyto turto neišpirktą vertę, tačiau tik tuo atveju, jei šiuo turtu sėkmingai vykdoma veikla ir kuriama ekonominė nauda, įgyvendinami kiti įstatuose apibrėžti tikslai. Nagrinėjamoje byloje nustatytos aplinkybės dėl lizingo būdu įgytų transporto priemonių ir kartu faktinio veiklos perleidimo kitai įmonei (žr. šios nutarties 50 punktą) nesudaro pagrindo teigti,

kad naudojantis šiuo turtu buvo sėkmingai vykdoma veikla ir kuriama ekonominė nauda, įgyvendinami kiti įstatuose apibrėžti tikslai ar bent ketinama tai daryti. Pažymėtina, jog skundžiama nutartimi apeliacinės instancijos teismas nustatė, kad 2014 m. sausio 1 d. ieškovė už lizingu suteiktas mašinas turėjo sumokėti 277 298,81 Eur, tačiau 2013 m. bandomajame balanse užfiksuota, jog įsiskolinimas pagal lizingo kilnojamojo turto finansinės nuomos sutartis sudaro 267 171,02 Eur. Šių faktinių aplinkybių pagrindu teismas pripažino, jog ieškovė UAB „Šiaulių banko lizingas“ turimus įsipareigojimus įvykdė tik 10 127,78 Eur apimtimi. Šios aplinkybės sudaro pagrindą konstatuoti, jog byla nagrinėję teismai, sprenddami ieškovės nemokumo klausimą, nustatydami realų jos turimą turtą 2013 m., iš bendros turto masės pagrįstai atėmė balanse nurodytą lizingo būdu įgytų transporto priemonių vertę ir pridėjo išpirktą jų vertės finansinę išraišką.

56. Analizuodamas į 2013 m. balansą įrašytą ieškovės trumpalaikį turtą, apeliacinės instancijos teismas nustatė, kad jį sudaro atsargos, išankstiniai apmokėjimai ir nebaigtos vykdyti sutartys, kurių vertė – 173 797,49 Eur, iš jų 170 240,96 Eur – būsimų laikotarpių sąnaudos, 38 073,15 Eur – debitorių skolos, 27 792,51 Eur – pinigai ir jų ekvivalentai. Teismas pažymėjo, kad, kalbant apie galimybę panaudoti trumpalaikį turtą įstaigos finansiniams įsipareigojimams padengti, svarbu nustatyti realų disponavimą šiuo turtu. Teismo vertinimu, toks trumpalaikis turtas kaip debitorių skolos ir būsimų laikotarpių sąnaudos negali užtikrinti besąlygiško jo panaudojimo bendrovės įsipareigojimams mažinti, kadangi šiomis lėšomis disponuoja tretieji asmenys ir jų grąžinimas priklauso nuo daugelio sąlygų. Dėl šių priežasčių šio turto teismas taip pat neįskaitė į bendrą turto masę, nustatydamas įmonės mokumą. Nors apeliacinės instancijos teismas skundžiamoje nutartyje nedetalizavo debitorių įsipareigojimų dydžių, jų struktūros, santykio su pradelstais įsipareigojimais kreditoriams bei galimybės gauti šių įsipareigojimų patenkinimą, tačiau atsakovo B. R. B. kasaciniame skunde debitorių skolos taip pat nedetalizuojamos, nenurodomi jų dydžiai ir nepagrindžiamos galimybės gauti šių įsipareigojimų patenkinimą. Todėl šie kasacinio skundo argumentai nesudaro pagrindo išvadai, jog reali įmonės turto vertė buvo nustatyta netinkamai.

57. Šioje byloje priimta kasacinio teismo 2019 m. gegužės 20 d. nutartimi atsakovo B. R. B. kasacinio skundo argumentas, kad viešosios įstaigos nemokumo momentas (2015 m. gegužės mėn.), kaip prejudicinis faktas, nustatytas Vilniaus miesto apylinkės teismo 2015 m. rugpjūčio 10 d. nutarimu, buvo atmetas, konstatavus, kad CPK 182 straipsnio 3 punkto prasme prejudiciniais faktais laikomi administracinio nusižengimo (administracinio teisės pažeidimo) padariniai, nustatyti įsiteisėjusiu teismo nutarimu; teismo tirta aplinkybė dėl viešosios įstaigos nemokumo momento nėra administracinio teisės pažeidimo padarinys, todėl atsakovo kasacinio skundo argumentas dėl šios aplinkybės prejudicialumo yra nepagrįstas (žr. minėtos nutarties 55 punktą). Kasacinis teismas taip pat pažymi, kad Vilniaus miesto apylinkės teismo 2015 m. rugpjūčio 10 d. nutarimu buvo nustatyta, jog įstaiga realiai jokios veiklos nevykdo nuo 2015 m. gegužės mėn., tačiau nemokumo momentas nėra konstatuotas. Šiuo nutarimu taip pat buvo nustatyta, kad įstaiga turi pradelstų skolų Valstybinei mokesčių inspekcijai ir kitiems kreditoriams ir jų nemoka nuo 2014 m. balandžio mėnesio, skolos vis didėjo. Todėl atsakovo B. R. B. teiginys, jog Vilniaus miesto apylinkės teismo 2015 m. rugpjūčio 10 d. nutarimas sustiprina išvadą, kad įstaiga iki 2015 m. gegužės 1 d. negalėjo būti laikoma nemokia, neturi nei teisinio, nei faktinio pagrindo.

58. Kasacinis teismas, remdamasis šios nutarties 49–55 punktuose nurodytomis aplinkybėmis bei išdėstytais argumentais, konstatuoja, kad byla iš naujo išnagrinėjęs apeliacinės instancijos teismas ištyrė ir įvertino faktines aplinkybes, kurios reikšmingos nustatant viešosios įstaigos nemokumo momentą, ir VŠĮ „Vilnius veža“ nemokumo momentą nustatė tinkamai, o atsakovų kasacinių skundų argumentai pagrindo daryti priešingą išvadą nesudaro.

Dėl viešosios įstaigos vadovo ir dalininkų civilinės atsakomybės už žalą, padarytą laiku nesikreipus dėl bankroto bylos viešajai įstaigai iškelimo

59. Įmonių bankroto įstatymo (redakcija, galiojusi nuo 2014 m. sausio 1 d. iki 2014 m. liepos 1 d.) 8 straipsnio 1 dalyje buvo nustatyta, kad jeigu įmonė negali ir (arba) negalės atsiskaityti su kreditoriumi (kreditoriais) ir šis (šie) nesikreipė į teismą dėl bankroto bylos iškelimo arba yra sąlyga, nurodyta šio įstatymo 4 straipsnio 4 punkte, įmonės vadovas, savininkas (savininkai) privalo pateikti pareiškimą teismui dėl bankroto bylos iškelimo. Pagal to paties straipsnio 4 dalies nuostatą, įmonės vadovas ar kitas asmuo (asmenys), įmonėje turintis teisę priimti atitinkamą sprendimą, privalo padengti žalą, kurią kreditoriai patyrė dėl to, kad įmonė pavėlavo pateikti teismui pareiškimą dėl bankroto bylos iškelimo.

60. Šioje byloje priimtoje 2019 m. gegužės 20 d. nutartyje kasacinis teismas nurodė, kad pareiškimo dėl bankroto bylos viešajai įstaigai iškelimo ĮBĮ 8 straipsnio 1 dalies nustatytais sąlygomis pateikimas pirmiausia yra tokios įstaigos vadovo pareigos dalykas. Šios vadovo pareigos prioritetiškumą lemia jo teisinis statusas, t. y. teisės ir pareigos, priskirtos jo kompetencijai. Viešosios įstaigos vadovas, kaip subjektas, pagal pareigas organizuojantis įstaigos veiklą, geriausiai žino arba turi žinoti, kokia yra įstaigos finansinė padėtis, inter alia (be kita ko), kokios jos galimybės vykdyti savo finansinius įsipareigojimus, todėl jam pirmiausia ir kyla pareiga kreiptis į teismą dėl bankroto bylos įstaigai iškelimo, jai nebegalint nustatytais terminais vykdyti savo įsipareigojimų kreditoriams (žr. minėtos nutarties 37 punktą).

61. Kasacinis teismas yra išaiškinęs, kad sprendžiant, ar įmonės vadovas pažeidė teisinę pareigą kreiptis į teismą dėl vadovaujamos įmonės bankroto bylos iškelimo, būtina nustatyti aplinkybes, patvirtinančias įstatyme nurodytas sąlygas tokiai pareigai atsirasti – įmonės nemokumo fakto atsiradimą (žr. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. birželio 26 d. nutartį civilinėje byloje Nr. 3K-3-416-469/2015).

62. Apeliacinės instancijos teismas, nustatęs, jog atsakovas B. R. B. VŠĮ „Vilnius veža“ vadovo pareigas ėjo nuo 2013 m. kovo 27 d. iki 2015 m. birželio 18 d., pripažino, kad jis disponavo visa informacija apie įmonės finansinę padėtį, žinojo jos turto sudėtį, įmonės skolininkus ir kreditorius, atsiskaitymo pagal įmonės sudarytas sutartis terminus, todėl, jam 2014 m. sausio 1 d. buvus įstaigos vadovu ir nesikreipus į teismą su pareiškimu dėl bankroto bylos iškelimo, konstatavo jo pareigą atlyginti bendrovei padarytą žalą už pavėluotą kreipimąsi dėl bankroto bylos iškelimo (žr. apeliacinės instancijos teismo nutarties 51 punktą). Nustačius, kad įmonė buvo nemoki nuo 2014 m. sausio 1 d., tokia apeliacinės instancijos išvada yra pagrįsta.

63. Minėta, kad šioje byloje priimtoje kasacinio teismo nutartyje jau yra konstatuoti atsakovių Vilniaus miesto savivaldybės ir UAB „Vilniaus viešasis transportas“, kaip bankrutavusios viešosios įstaigos „Vilnius veža“ savininkų (dalininkų), neteisėti veiksmai, kaip pagrindas joms taikyti civilinę atsakomybę, t. y. jų neveikimas, nevykdant pareigos domėtis šios įstaigos veikla, ir su tuo susijęs pareigos pateikti pareiškimą teismui dėl bankroto bylos iškelimo esant šios įmonės nemokumo būsenai nevykdymas (žr. šios nutarties 47 punktą).

64. Šioje byloje priimtoje kasacinio teismo nutartyje taip pat konstatuota, kad atsakovės Vilniaus miesto savivaldybė ir UAB „Vilniaus viešasis transportas“ turėjo teisę ir galimybę susipažinti su visais VŠĮ „Vilnius veža“ dokumentais. VŠĮ „Vilnius veža“ įstatų 33 punkte, reglamentuojančiame neeilinio visuotinio dalininkų susirinkimo sušaukimo tvarką, nustatyta, kad neeilinis visuotinis dalininkų susirinkimas šaukiamas, jei to raštu pareikalauja įstaigos dalininkas arba jei į neeilinį visuotinį dalininkų susirinkimą dalininkus kviečia įstaigos vadovas. Vadinasi, įstaigos dalininko

teisinis statusas, inter alia, apima neeilinio visuotinio dalininkų susirinkimo sušaukimo iniciatyvos teisę, o šios teisės įgyvendinimas įstatų 33 punkto prasme nėra siejamas su dalininko įnašo į dalininkų kapitalą dydžiu (žr. minėtos nutarties 40, 43 punktus).

65. Šią bylą nagrinėję teismai nustatė, kad 2014 m. balandžio 16 d., 2014 m. balandžio 24 d. ir 2014 m. rugsėjo 15 d. vyko visuotiniai dalininkų susirinkimai, tačiau šiuose susirinkimuose nebuvo pateiktas tvirtinti ir atitinkamai tvirtinamas metinių finansinių ataskaitų rinkinys. Byloje nenustatyta, kad dalininkės siekė įgyvendinti savo teisę gauti informaciją apie įstaigos veiklą, o įstaigos vadovas atsisakė užtikrinti šią įstaigos dalininkų teisę. Todėl apeliacinės instancijos teismas, vadovaudamasis Viešųjų įstaigų įstatymo 10 straipsnio 5 dalies nuostata, pagal kurią kiekvienais metais per keturis mėnesius nuo viešosios įstaigos finansinių metų pabaigos turi įvykti eilinis visuotinis dalininkų susirinkimas, o viešosios įstaigos vadovas eiliniam visuotiniam dalininkų susirinkimui privalo pateikti viešosios įstaigos metinių finansinių ataskaitų rinkinį ir praėjusių finansinių metų viešosios įstaigos veiklos ataskaitą, pagrįstai pripažino, kad atsakovės Vilniaus miesto savivaldybė ir UAB „Vilniaus viešasis transportas“ iki 2014 m. gegužės 31 d. (per protingą vieno mėnesio terminą) turėjo susipažinti su įstaigos finansine būkle ir, nustačiusios įstaigos nemokumo požymius, teismui pateikti pareiškimą dėl bankroto bylos iškėlimo, jeigu to nepadarė įstaigos vadovas. Taigi apeliacinės instancijos teismas dalininkų pareigos kreiptis į teismą atsiradimo momentą konstatavo tinkamai nustatęs ir įvertinęs reikšmingas bylos aplinkybes bei tinkamai išaiškines dalininkų teises ir pareigas reglamentuojančias teisės normas.

66. Kasacinio teismo išaiškinta, kad atsakomybės už pavėluotą kreipimąsi dėl bankroto bylos iškėlimo atveju įmonei, taip pat kreditoriams padaryta žala laikytinas bendras išaugęs įmonės skolų dydis, kurio įmonė jos bankroto procese negali padengti kreditoriams, nepaisant to, jog skola konkrečiam kreditoriui gali būti ne tik padidėjusi, bet ir sumažėjusi (žr. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. birželio 26 d. nutartį civilinėje byloje Nr. 3K-3-416-469/2015).

67. Apeliacinės instancijos teismas nustatė, kad 2014 m. sausio 1 d., t. y. kai VŠĮ „Vilnius veža“ tapo nemoki, įstaigos pradelsti įsipareigojimai sudarė 61 606,45 Eur. VŠĮ „Vilnius veža“ iškėlus bankroto bylą, ši suma padidėjo iki 590 145,33 Eur. Būtent šių sumų skirtumą teismai pripažino pagrindu žalai, atsiradusiai laiku neinicijavus bankroto bylos ir dėl to išaugus įmonės skolų dydžiui, nustatyti. Nustatydami kiekvienam atsakovui priskirtinos žalos dydį (atlikdami žalos dydžio individualizavimą), teismai vadovavosi tokio žalos apskaičiavimo principu: laikotarpiu, kai pareigą kreiptis dėl bankroto bylos iškėlimo pažeidė tik įstaigos vadovas, žalą teismo sprendimu priskyrė būtent jam; kai vadovo pareiga kreiptis į teismą sutapo su dalininkų pareiga, konstatavo šių subjektų solidariąją atsakomybę; laikotarpiu, kai įstaigoje nebuvo vadovo, o dalininkės vis tiek bankroto bylos neinicijavo, žalą atlyginti priskyrė dalininkėms; laikotarpiu nuo atsakovės O. R. V. paskyrimo žalos atlyginimą priteisė iš jos ir dalininkų solidariai. Apeliacinės instancijos teismas, pripažinęs, kad įstaigos dalininkės ir atitinkamais nemokios įstaigos laikotarpiais jai vadovavę administracijos vadovai nors ir neveikė turėdami bendrą tikslą, tačiau kiekvieno iš jų neveikimas (bankroto bylos neinicijavimas) iš esmės prisidėjo prie finansinių reikalavimų padidėjimo, žalos atsiradimo, konstatavo jų objektyvųjį bendrininkavimą.

68. Kasaciniuose skunduose nepateikiama argumentų dėl pateiktos žalos skaičiavimo pagrįstumo, žalos dydžio. Atsakovas B. R. B., teigdamas, kad iki 2015 m. gegužės 1 d. įstaiga buvo moki, vykdė veiklą ir įsipareigojimus kreditoriams, gavo pajamų ir netgi pelno, kad nuo 2015 m. gegužės 1 d. iki 2015 m. birželio 18 d. (jo vadovavimo įstaigai pabaiga) įstaigos įsipareigojimai nepadidėjo, o priešingai – sumažėjo, todėl nesikreipdamas dėl bankroto bylos iškėlimo šiuo laikotarpiu jis nesukėlė jokios žalos, ginčija žalos padarymo faktą apskritai. Atsakovės Vilniaus miesto savivaldybė ir UAB „Vilniaus viešasis transportas“, teigdamos, kad jų neveikimą (nesikreipimą į teismą vėliausiai 2014

m. gegužės 31 d.) teismas nepagrįstai laikė neteisėtu ir nustatė esant priežastinį ryšį tarp šio jų neveikimo bei žalos, nepaisydamas byloje esančių duomenų apie įstaigos vadovo B. R. B. veiksmų nesąžiningumą ir galimą neteisėtumą įstaigos atžvilgiu, ginčija savo veiksmų neteisėtumą bei jų ir atsiradusios žalos priežastinį ryšį. Šios atsakovės taip pat ginčija apeliacinės instancijos teismo išvadą apie objektyvųjį įstaigos vadovo ir dalininkų bendradarbiavimą, padarant ieškovei žalą, bei solidariosios atsakomybės taikymo įstaigos dalininkams pagrįstumą.

69. Nustatęs įstaigos nemokumo faktą, nemokumo ir buvusių jos vadovų bei savininkų (dalininkų) pareigos pateikti pareiskimą teismui dėl bankroto bylos iškėlimo atsiradimo momentus, konstatavęs jų neteisėtus veiksmus, kreditorių reikalavimų padidėjimą ir to priežastinį ryšį su vėlavimu pateikti teismui pareiskimą dėl bankroto bylos iškėlimo, šios nutarties 68 punkte nurodytus atsakovų argumentus, kuriais ginčijamos teismų išvados dėl atsakovų veiksmų neteisėtumo ir žalos fakto, kasacinis teismas pripažįsta neturinčiais pagrindo (žr. šios nutarties 52, 58, 63, 65 punktus).

70. Kasacinis teismas yra išaiškinęs, kad sukėlęs įmonei, kartu ir jos kreditoriams žalą, inter alia, pažeisdamas pareigą kreiptis dėl bankroto bylos įmonei iškėlimo, atsakingas asmuo – įmonės vadovas ir (ar) dalyvis – turi pareigą ją atlyginti, nepaisant to, ar tokia pareiga atitinkamu įmonės veikimo laikotarpiu buvo konkrečiai nustatyta Įmonių bankroto įstatyme. Jeigu nustatoma, kad pareigą kreiptis dėl bankroto bylos įmonei iškėlimo pažeidė juridinio asmens vadovas ir savininkas, jie už padarytą žalą kreditoriams atsako kaip solidarieji skolininkai CK 6.6 straipsnio 3 dalyje įtvirtintu pagrindu – kai prievolė susijusi su kelių asmenų padarytos žalos atlyginimu (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. birželio 16 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-321/2014). Juridinio asmens dalyvio ir jo valdymo organo civilinės atsakomybės atsiradimo pagrindas yra toks pat (pareigos kreiptis į teismą dėl bankroto bylos įmonei iškėlimo pažeidimas), tačiau, sprendžiant civilinės atsakomybės šioms asmenimis taikymo bylas ir konstatavus, kad nurodyta pareiga pažeista, kitos civilinės atsakomybės sąlygos (kaltė, žala, priežastinis ryšys) turi būti nustatomos, atsižvelgiant į kasacinio teismo praktikoje suformuluotus išaiškinimus dėl juridinio asmens dalyvių ir valdymo organų narių teisinės prigimties ir statuso skirtumų. Solidariosios atsakomybės taisyklė deliktinės atsakomybės atveju taikoma tik tada, jei nėra protingo pagrindo priskirti jos atskiras dalis konkrečiam atsakovui. Šiuo atveju būtent atsakovai turi pareigą įrodyti, jog žala nėra bendra (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. lapkričio 13 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-594-686/2015).

71. Kasacinio teismo praktikoje konstatuota, kad solidarioji atsakomybė taikoma, kai pagal neteisėtus veiksmus ir kilusią žalą saistančio priežastinio ryšio pobūdį nustatomas bendrininkavimas siaurąja prasme. Bendrininkavimo atvejai siaurąja prasme gali būti skirstomi į subjektyvųjį ir objektyvųjį bendrininkavimą. Objektyviojo bendrininkavimo atveju pažeidėjų veiksmų bendrumas nėra akivaizdžiai išreikštas. Jokio susitarimo sukelti žalą ar dalyvauti atliekant neteisėtus veiksmus nėra. Vis dėlto kiekvienas iš pažeidėjų prisideda prie žalos atsiradimo iš esmės – be jo žala (visa apimtimi) apskritai nebūtų atsiradusi. Taigi šiuo atveju, priešingai nei nemažos dalies subjektyviojo bendrininkavimo atveju, konstatuojamas faktinio priežastinio ryšio tarp kiekvieno iš pažeidėjų veiksmų ir atsiradusios žalos egzistavimas. Kadangi objektyviojo bendrininkavimo atveju kelios priežastys yra atskiros, tačiau priklausomos viena nuo kitos, tai šia priklausomybės prasme galima konstatuoti žalos nedalomumą bei veiksmų bendrumą objektyviaja prasme (žr. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. kovo 3 d. nutartį civilinėje byloje Nr. 3K-7-144/2014).

72. Pirmosios instancijos teismas taikė solidariąją įstaigos vadovų ir dalininkų atsakomybę CK 6.6 straipsnio 3 dalies pagrindu, argumentuodamas tuo, kad skola (žala) yra tęstinė, t. y. patenka į kelių atsakovų atsakomybės laikotarpį, ir nėra galimybės nustatyti jos struktūros. Atsakovai nepateikia argumentų, kurie pagrįstų protingą pagrindą priskirti atskiras jų atsakomybės dalis konkrečiam atsakovui ir padaryti išvadą, jog žala nėra bendra. Aplinkybė, kad pareiga sužinoti apie nemokumą,

taigi ir kreiptis į teismą dėl bankroto bylos iškėlimo, įstaigos vadovui ir dalininkams atsirado skirtingais momentais, sudaro pagrindą individualizuoti atskirais laikotarpiais atsiradusią žalą dėl pareigos kreiptis į teismą dėl bankroto bylos iškėlimo pažeidimo, bet neeliminuoja solidariosios šią pareigą pažeidusių subjektų atsakomybės, kai vienu metu šią pareigą pažeidė keli subjektai. Esant vienodam civilinės atsakomybės pagrindui – pareigos kreiptis į teismą dėl bankroto bylos įmonei iškėlimo pažeidimui, nustačius momentus, kada kiekvienam iš atsakovų tokia pareiga kilo, laikotarpius, kuriais šią pareigą pažeidė įmonės vadovas bei dalininkai (tęstinis pažeidimas), bei laikotarpius, kai vadovo pareiga kreiptis į teismą sutapo su tokia pat dalininkų pareiga (taigi sutapo ir šios pareigos pažeidimas), jų metu atsiradusi žala pagrįstai priskirta solidariajai įmonės vadovo ir jos savininkų (dalininkų) atsakomybei. Nagrinėjamu atveju nėra nustatyta, kad atsakovai veikė turėdami bendrą tikslą padaryti žalos, tačiau jie prisidėjo prie žalos atsiradimo, nes, bent vienam iš jų kreipusis dėl bankroto bylos iškėlimo, žala nebūtų atsiradusi. Taigi, tokie atsakovų veiksmai laikytini objektyviuoju bendrininkavimu ir jiems taikytina solidarioji civilinė atsakomybė. Taip pat pažymėtina, kad tokia žala, kuri atsirado nustatytais atsakovų pareigos pažeidimo laikotarpiais (žr. šios nutarties 67 punktą), priežastiniu ryšiu susijusi su atsakovų neteisėtais veiksmais (bent vienam jų kreipusis dėl bankroto bylos iškėlimo, žala nebūtų atsiradusi).

73. Atsakovo B. R. B. kasaciniame skunde taip pat teigiama, kad kasacinis teismas yra išaiškinęs, jog vadovas atsako ne dėl bet kokių jam priskirtų pareigų pažeidimo, o tik dėl jo didelės kaltės, t. y. tyčios siekiant pažeisti kreditorių interesus; paprastas atsakovo neatsargumas, susijęs su įmonės ūkinės komercinės veiklos rizika, neturėtų būti pagrindas įmonės vadovo civilinei atsakomybei pagal CK 6.263 straipsnį atsirasti. Atsakovo teigimu, žemesnės instancijos teismams nagrinėjant bylą, jo kaltė (juo labiau didelė kaltė) nebuvo įrodyta ir konstatuota, atitinkamai nebuvo įvertintos ir nustatytos visos teisingam bylos išnagrinėjimui reikšmingos aplinkybės.

74. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikoje yra ne kartą išaiškinta, kad teismų precedentų, kaip teisės šaltinių, reikšmės negalima pervertinti, juolab suabsoliutinti. Remtis teismų precedentais reikia itin apdairiai. Teismams sprendžiant bylas precedento galią turi tik tokie ankstesni teismų sprendimai, kurie buvo priimti analogiškose bylose, t. y. precedentas taikomas tik tose bylose, kurių faktinės aplinkybės yra tapačios arba labai panašios į tos bylos, kurioje buvo sukurtas precedentas, faktines aplinkybes ir kurioms turi būti taikoma ta pati teisė kaip toje byloje, kurioje buvo sukurtas precedentas. Nagrinėdamas bylas teismas teisės normas aiškina ir taiko ne a priori (iš anksto), o konkrečioje byloje, atsižvelgdamas į konkrečios bylos faktines aplinkybes ir šias siedamas su taikytina teisės norma (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. kovo 19 d. nutarties civilinėje byloje Nr. e3K-3-74-684/2020 20, 21 punktus ir juose nurodytą kasacinio teismo praktiką). Kasaciniame skunde nurodytose nutartyse, kuriose suformuota teisės normų aiškinimo ir taikymo praktika remiasi atsakovas, buvo sprendžiami įmonių administracijos vadovų civilinės atsakomybės klausimai, kai žala buvo padaryta jų sudarytais nuostolingais, įmonėms žalą atnešusiais sandoriais. Tokia praktika nesudaro precedento šiai bylai, nes šioje byloje nagrinėjami įstaigos vadovų bei savininkų civilinės atsakomybės klausimai, kai žala padaryta pažeidus jų pareigą laiku kreiptis į teismą su pareiškimu dėl bankroto bylos iškėlimo.

75. Kasacinis teismas konstatuoja, kad bylą nagrinėję teismai tinkamai išsprendė viešosios įstaigos vadovo ir dalininkų (savininkų) civilinės atsakomybės už žalą, padarytą laiku nesikreipus dėl bankroto bylos viešajai įstaigai iškėlimo, klausimus bei padarė pagrįstas išvadas dėl pagrindo jų civilinei atsakomybei atsirasti. Atsakovų kasaciniuose skunduose išdėstyti argumentai pagrindo daryti priešingas išvadas nesudaro.

Dėl apeliacinių skundų ribų peržengimo

76. CPK 320 straipsnio, reglamentuojančio bylos nagrinėjimo apeliacine tvarka ribas, 2 dalyje nustatyta, kad apeliacinės instancijos teismas nagrinėja bylą neperžengdamas apeliaciniame skunde nustatytą ribų, išskyrus atvejus, kai to reikalauja viešasis interesas ir neperžengus skundo ribų būtų pažeistos asmens, visuomenės ar valstybės teisės ir teisėti interesai; apie ketinimą peržengti apeliacinio skundo ribas teismas praneša dalyvaujantiems byloje asmenims. CPK 313 straipsnyje yra nustatytas draudimas teismui priimti blogesnę sprendimą, kurio esmė: apeliacinės instancijos teismas dėl apelianto negali priimti blogesnio, negu yra skundžiamas, sprendimo ar nutarties, jeigu sprendimą skundžia tik viena iš šalių. Tame pačiame straipsnyje išaiškinta, kad nelaikomas blogesnio sprendimo priėmimu skundžiamo sprendimo panaikinimas ir bylos perdavimas iš naujo nagrinėti pirmosios instancijos teismui, taip pat kai sprendimas priimtas šio kodekso 320 straipsnio 2 dalyje nustatytu atveju.

77. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikoje nurodyta, kad CPK 320 straipsnio 2 dalyje įtvirtintas principas, jog apeliacinės instancijos teismas nagrinėja bylą neperžengdamas apeliaciniame skunde nustatytą ribų, nėra absoliutus, yra šio principo išimčių. Vienas iš atvejų, kai apeliacinės instancijos teismas ne tik gali, bet ir privalo peržengti apeliacinio skundo ribas, – siekis apginti viešąjį interesą. Kai teismas ex officio peržengia ginčo ribas, savo aktyvaus procesinio elgesio priežastis jis turi pagrįsti, motyvuoti, tinkamai ir iš anksto apie tai informuoti proceso šalis, priimdamas rašytinę arba žodinę nutartį (CPK 290 straipsnis), suteikti joms galimybę pateikti savo poziciją. Apeliacinės instancijos teismas turi pranešti dalyvaujantiems byloje asmenims apie ketinimą peržengti apeliacinio skundo ribas, nurodyti nagrinėjimo, peržengus apeliacinio skundo ribas, teisinį pagrindą, suteikti teisę byloje dalyvaujantiems asmenims dėl to visa apimtimi pasisakyti (raštu arba žodžiu) (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. balandžio 3 d. nutarties civilinėje byloje Nr. 3K-7-74-313/2017 65 punktą ir jame nurodytą kasacinio teismo praktiką).

78. Šioje byloje priimta 2019 m. spalio 10 d. nutartimi apeliacinės instancijos teismas nutarė atnaujinti bylos nagrinėjimą iš esmės, paskyrė naują teismo posėdžio datą bei nutarė informuoti byloje dalyvaujančius asmenis apie ketinimą peržengti apeliacinių skundų ribas. Ši nutartis grindžiama CPK 320 straipsnio 2 dalyje įtvirtinta norma ir argumentuota tuo, kad byloje nagrinėjamo ginčo pobūdis susijęs su viešojo intereso gynimu, o nustatytinos aplinkybės dėl reikalaujamo priteisti žalos atlyginimo pagrindo ir dydžio apskaičiavimo. Tuo tarpu nagrinėjimo, peržengus apeliacinio skundo ribas, teisinis ir faktinis pagrindas, t. y. aplinkybės, kurios bus nagrinėjamos, minėtoje nutartyje nenurodytos, taigi bylos nagrinėjimo ribos, peržengus apeliacinių skundų ribas, neapibrėžtos. Todėl kasacinis teismas pripažįsta, kad nutartis, kuria apeliacinės instancijos teismas nutarė peržengti apeliacinių skundų ribas, nėra tinkamai motyvuota, byloje dalyvaujantiems asmenims nebuvo atskleistos būsimos bylos nagrinėjimo ribos, taigi teisė dėl to visa apimtimi pasisakyti nebuvo užtikrinta. Pažymėtina ir tai, kad skundžiama nutartimi dėl apeliantų buvo priimtas blogesnis, negu buvo skundžiamas, procesinis sprendimas – skundžiama apeliacinės instancijos teismo nutartimi iš atsakovų priteistos didesnės žalos atlyginimo sumos, negu buvo priteistos pirmosios instancijos teismo sprendimu, nors sprendimą skundė tik atsakovai. Konstatavus, kad teisė visa apimtimi pasisakyti dėl bylos nagrinėjimo ribų byloje dalyvaujantiems asmenims nebuvo užtikrinta, konstatuojama, kad apeliacinės instancijos teismas, peržengdamas apeliacinių skundų ribas ir priimdamas dėl apeliantų (atsakovų) blogesnę sprendimą, pažeidė CPK 320 straipsnio 2 dalyje ir 313 straipsnyje įtvirtintas teisės normas, reglamentuojančias bylos nagrinėjimo apeliacine tvarka ribas bei įtvirtinančias draudimą priimti blogesnę sprendimą, iš atsakovų priteisdamas didesnes žalos atlyginimo sumas, negu buvo priteistos pirmosios instancijos teismo sprendimu.

Dėl bylos procesinės baigties

79. Šioje nutartyje išdėstytų argumentų pagrindu kasacinis teismas konstatuoja, kad bylą išnagrinėję teismai, tinkamai nustatę atsakovų, kaip buvusių bankrutavusios viešosios įstaigos „Vilnius veža“ administracijos vadovų bei šios įstaigos savininkų (dalininkų), neteisėtus veiksmus, kaip pagrindą jų civilinei atsakomybei taikyti, t. y. jų neveikimą, nevykdant pareigos pateikti pareiškimą teismui dėl bankroto bylos iškėlimo, šiai įmonei esant nemokiai, tinkamai nustatę šios įstaigos nemokumo momentą bei kitus įstaigos vadovų ir dalininkų (savininkų) civilinės atsakomybės už žalą, padarytą laiku nesikreipus dėl bankroto bylos viešajai įstaigai iškėlimo, pagrindus, priėmė iš esmės teisėtus sprendimus, o atsakovų kasaciniuose skunduose išdėstyti argumentai pagrindo daryti priešingas išvadas dėl atsakovų civilinės atsakomybės taikymo nesudaro. Tačiau konstatavus, kad apeliacinės instancijos teismas, peržengdamas apeliacinių skundų ribas ir priimdamas dėl apeliantų (atsakovų) blogesnę sprendimą, t. y. priteisdamas didesnes žalos atlyginimo sumas, negu buvo priteistos pirmosios instancijos teismo sprendimu, pažeidė CPK 320 straipsnio 2 dalyje ir 313 straipsnyje įtvirtintas teisės normas, reglamentuojančias bylos nagrinėjimo apeliacine tvarka ribas bei įtvirtinančias draudimą priimti blogesnę sprendimą, apeliacinės instancijos teismo sprendimas naikinamas ir paliekamas galioti pirmosios instancijos teismo sprendimas (CPK 346 straipsnis, 359 straipsnio 1 dalies 3 punktas, 3 dalis).

Dėl bylinėjimosi išlaidų

80. Šaliai, kurios naudai priimtas sprendimas, iš antrosios šalies priteisiamos bylinėjimosi išlaidos (CPK 93 straipsnio 1, 2 dalys, 98 straipsnio 1 dalis). Kasaciniame teisme patirtų bylinėjimosi išlaidų atlyginimą priteisti prašė ieškovė ir atsakovas B. R. B.. Ieškovė pateikė kasaciniam teismui savo patirtų bylinėjimosi išlaidų dydį patvirtinančius įrodymus, todėl yra pagrindas spręsti šių išlaidų atlyginimo klausimą.

81. Atsakovas kartu su prašymu dėl bylinėjimosi išlaidų atlyginimo priteisimo kasaciniam teismui pateikė sąskaitą už teisinę paslaugą, tačiau nepateikė šios sąskaitos apmokėjimą patvirtinančių įrodymų. Atsakovas prašo priteisti jam iš ieškovės bylinėjimosi išlaidų atlyginimą, nors sąskaita šiuo metu dar nėra apmokėta.

82. Kasacinio teismo praktikoje išaiškinta, kad jeigu yra pareikštas prašymas priteisti bylinėjimosi išlaidų atlyginimą ir pateikiama įrodymų, kurie patvirtina išlaidų dydį, teismas turi išspręsti tokių išlaidų atlyginimo klausimą. Išlaidų advokato pagalbai apmokėti dydį patvirtinančiais įrodymais laikytini tokie dokumentai, iš kurių turinio matyti esminiai, tokių išlaidų patyrimo faktą bylą nagrinėjant teisme patvirtinantys duomenys, t. y. kokioje civilinėje byloje, kokios konkrečios advokato teisinės paslaugos suteiktos ir kokios išlaidos buvo patirtos (kokia suma sumokėta) (žr. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. sausio 19 d. nutarties civilinėje byloje Nr. e3K-3-88-686/2017 31 punktą). Taigi bylinėjimosi išlaidų atlyginimas šaliai priteisiamas tokiu atveju, kai tokios išlaidos yra realiai patirtos. Šiuo atveju atsakovas dar nėra realiai patyręs bylinėjimosi išlaidų, todėl klausimas dėl jų atlyginimo negali būti sprendžiamas (CPK 98 straipsnio 1 dalis). Be to, realiai nepatyrus bylinėjimosi išlaidų, t. y. jų neapmokėjus, nėra galimybės spręsti dėl šių išlaidų dydžio pagrįstumo, nes, remiantis Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2004 m. balandžio 2 d. įsakymu Nr. 1R-85 ir Lietuvos advokatų tarybos 2004 m. kovo 26 d. nutarimu patvirtintų Rekomendacijų dėl civilinėse bylose priteistino užmokesčio už advokato ar advokato padėjėjo teikiamą teisinę pagalbą (paslaugas) maksimalaus dydžio (teisingumo ministro 2015 m. kovo 19 d. įsakymo Nr. 1R-77 redakcija) (toliau – Rekomendacijos) 7 punktu, neaišku, kokio dydžio koeficientus, kurių pagrindu imamas Lietuvos statistikos departamento skelbiamas užpraėjusio ketvirčio vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis šalies ūkyje (be individualių įmonių), taikyti.

83. Nagrinėjamu atveju atsakovai kasaciniais skundais siekė, kad jiems pareikšti ieškovės reikalavimai būtų visiškai atmesti. Šioje nutartyje teisėjų kolegija konstatavo, kad kasacinių skundų argumentai dėl ginčo esmės (dėl viešosios įstaigos vadovo ir dalininkų civilinės atsakomybės už žalą, padarytą laiku nesikreipus dėl bankroto bylos viešajai įstaigai iškelimo, įstaigos nemokumo momento nustatymo, solidariosios vadovo ir dalyvių atsakomybės) yra teisiškai nepagrįsti. Šiuo klausimu teisiškai pagrįstos yra tiek pirmosios, tiek apeliacinės instancijos teismų padarytos išvados.

84. Teisėjų kolegija teisiškai pagrįstu pripažino tik atsakovo B. R. B. kasacinio skundo argumentą dėl apeliacinės instancijos teismo padaryto CPK 320 straipsnio 2 dalies pažeidimo, dėl to apeliacinės instancijos teismo nutartis naikintina ir paliktinas galioti pirmosios instancijos teismo sprendimas ieškovės ieškinį tenkinti iš dalies.

85. Teisėjų kolegija, atsižvelgdama į šios bylos procesinį rezultatą – paliktas galioti pirmosios instancijos teismo sprendimas, tačiau kartu yra atmesti kasacinių skundų argumentai dėl ginčo esmės, sprendžia, kad ieškovei priteistinas bylinėjimosi išlaidų atlyginimas, proporcingas jos pirmosios instancijos teisme tenkintiems reikalavimams, t. y. 80 proc.

86. Ieškovė prašo priteisti bylinėjimosi išlaidų, patirtų rengiant atsiliepimus į atsakovų kasacinius skundus, atlyginimą tokiu būdu: iš atsakovės Vilniaus miesto savivaldybės – 2178 Eur; iš atsakovės UAB „Vilniaus viešasis transportas“ – 1573 Eur; iš atsakovo B. R. B. – 2178 Eur. Prašomos priteisti sumos neviršija Rekomendacijų 7, 8.14 punktuose nustatyto dydžio. Taigi, atsižvelgiant į šios nutarties 83, 85 punktuose nurodytą išaiškinimą, ieškovei priteistina 80 proc. jos patirtų bylinėjimosi išlaidų atlyginimo, t. y. iš atsakovės Vilniaus miesto savivaldybės priteistina 1742,40 Eur, iš atsakovės UAB „Vilniaus viešasis transportas“ – 1258,40 Eur, iš atsakovo B. R. B. – 1742,40 Eur.

87. Be to, bylą nagrinėjant kasaciniame teisme pirmą kartą ieškovė patyrė 5172,75 Eur bylinėjimosi išlaidų, pateikė šias išlaidas pagrindžiančius dokumentus. Nurodyta suma viršija Rekomendacijų 7, 8.13 punktuose nurodytą dydį, dėl to ji mažintina iki 2134,66 Eur. Atsižvelgiant į šios nutarties 83, 85 punktuose nurodytą išaiškinimą, ieškovei lygiomis dalimis iš kasacinius skundus padavusių atsakovų priteistina 1707,73 Eur, t. y. po 569,24 Eur iš kiekvieno. Taigi iš viso ieškovei iš atsakovės Vilniaus miesto savivaldybės priteistina 2311,61 Eur, iš atsakovės UAB „Vilniaus viešasis transportas“ – 1827,64 Eur, iš atsakovo B. R. B. – 2311,61 Eur bylinėjimosi išlaidų atlyginimo.

88. Pagal Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. gegužės 18 d. pažymą kasacinis teismas turėjo 73,46 Eur išlaidų, susijusių su procesinių dokumentų įteikimu (CPK 88 straipsnio 1 dalies 3 punktas). Atsižvelgiant į bylos procesinį rezultatą, šių bylinėjimosi išlaidų valstybei atlyginimas priteistinas lygiomis dalimis iš kasacinius skundus padavusių atsakovų, t. y. po 24,49 Eur (CPK 79 straipsnis, 88 straipsnio 1 dalies 3 punktas, 92, 96 straipsniai). Iš šių atsakovų taip pat lygiomis dalimis priteistinas procesinių dokumentų įteikimo apeliacinės instancijos teisme ir bylą nagrinėjant pirmą kartą kasaciniame teisme išlaidų atlyginimas – 88,60 Eur, t. y. po 29,53 Eur iš kiekvieno. Taigi iš viso valstybei iš kasacinius skundus padavusių atsakovų priteistina po 54,02 Eur procesinių dokumentų įteikimo išlaidų atlyginimo.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 359 straipsnio 1 dalies 3 punktu, 362 straipsnio 1 dalimi,

n u t a r i a :

Panaikinti Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2019 m. lapkričio 28 d. nutartį ir palikti galioti Vilniaus apygardos teismo 2017 m. lapkričio 2 d. sprendimą.

Priteisti ieškovei bankrutavusiai viešajai įstaigai „Vilnius veža“ (j. a. k. 302765265) iš atsakovo B. R. B. (a. k. (duomenys neskelbtini) 2311,61 Eur (du tūkstančius tris šimtus vienuolika Eur 61 ct) bylinėjimosi išlaidų atlyginimo.

Priteisti ieškovei bankrutavusiai viešajai įstaigai „Vilnius veža“ (j. a. k. 302765265) iš atsakovės uždarnosios akcinės bendrovės „Vilniaus viešasis transportas“ (j. a. k. 302683277) 1827,64 Eur (vieną tūkstantį aštuonis šimtus dvidešimt septynis Eur 64 ct) bylinėjimosi išlaidų atlyginimo.

Priteisti ieškovei bankrutavusiai viešajai įstaigai „Vilnius veža“ (j. a. k. 302765265) iš atsakovės Vilniaus miesto savivaldybės (j. a. k. 188710061) 2311,61 Eur (du tūkstančius tris šimtus vienuolika Eur 61 ct) bylinėjimosi išlaidų atlyginimo.

Priteisti valstybei iš atsakovų B. R. B. (a. k. (duomenys neskelbtini) uždarnosios akcinės bendrovės „Vilniaus viešasis transportas“ (j. a. k. 302683277), Vilniaus miesto savivaldybės (j. a. k. 188710061) po 54,02 Eur (penkiasdešimt keturis Eur 2 ct) bylinėjimosi išlaidų atlyginimo. Valstybei priteista suma mokėtina į Valstybinės mokesčių inspekcijos (j. a. k. 188659752) biudžeto pajamų surenkamąją sąskaitą, įmokos kodas – 5660.

Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjai Gražina Davidonienė

Gediminas Sagatys

Donatas Šernas

</div